Тошкент оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

№ 26 (8.916) * 1997 йил 3 март, душанба * Сотувда эркин нархда

ПРЕЗИДЕНТЛАРНИНГ АЛМАТИ УЧРАШУВИ

АЛМАТИ, 28 февраль. (ЎзА махсус мухбири Муҳаммад ШАРИФ хабар қилади).

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Орол денгизи ҳавзаси муаммолари бўйича олий даражадаги учрашувида иштирок этиш учун бугун Қозоғистон Республикаси пойтахти Алматига келди.

Мамлакатимиз раҳбари сафар олдидан журналистларга берган интервьюсида, бугунги кунда Орол фожиаси аллақачон халқаро аҳамият касб этгани ва уни бартараф этиш фақат ушбу минтақадаги давлатлар эмас, балки, йирик халқаро молиявий ташкилотларнинг ҳам ўзаро бош қовуштириб фаол ҳаракат қилишини такозо этади, деб алоҳида таъкидлади. Зеро, Орол ҳалокати оқибатлари миллионлаб кишилар ҳаётига дахл қилади.

Шу маънода, Алматида Ўзбекистон Президенти И. Каримов, Қозоғистон Президенти Н. Назарбоев, Қирғизистон Президенти А. Акаев, Туркманистон Президенти С. Ниёзов, Тожикистон Президенти И. Раҳмонов ўртасида бўлган суҳбат ишчан ва амалий руҳда ўтди дейиш мумкин. Президент Н. Назарбоев Орол денгизини қутқариш халқаро жамғармасининг ўтган давр мобайнида амалга оширган ишлари ҳақида ахборот берди. Шунингдек, президентлар мазкур жамғарма маблағини ташкил этиш бўйича қабул қилинган давлат раҳбарлари кенгаши қарорининг ижроси, Орол муаммоси билан шуғулланаётган минтақавий муассасалар мақоми, Орол денгизи ҳавзаси муаммолари бўйича давлатлараро кенгаш ижроия қўмитаси ва жамғарма бошқарув кенгаши таркиби ҳамда Орол бўйидаги экологик аҳволни яхшилашга қаратилган дастурнинг бажарилиши билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашдилар.

Шундан сўнг Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг кенгайтирилган таркибдаги мажлиси бўлди. Унда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Жаҳон банки каби халқаро ташкилотлар вакиллари ҳам иштирок этди. Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Орол денгизини қутқариш халқаро жамғармасининг Президенти этиб тасдиқланди. Маълумки, шу пайтгача бу вазифани Президент Н. Назарбоев бажариб келган эди.

Олий даражадаги учрашув қатнашчилари 1998 йилни Марказий Осиёда атроф-муҳитни ҳимоя қилиш йили деб эълон қилишни таклиф этдилар. Улар, шунингдек манфаатдор мамлакатларни минтақани ядросиз зона, деб эълон қилиш ғоясини қўллаб-қувватлашга даъват этдилар.

Учрашув якунида томонлар Марказий Осиё давлатлари раҳбарлари ва халқаро ташкилотларнинг Орол денгизи ҳавзасини барқарор ривожлантириш масалалари бўйича Алмати декларациясини қабул қилдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов шу куниёқ Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА)

Муҳаррир устуни

ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ ВАЗИФАЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасида 26 февраль куни бўлиб ўтган мажлисда сўзлаган нутқида мамлакатимизнинг ўтган йилдаги ижтимоий-иқтисодий тараққиёти якунлари, бу йилги иқтисодий ислоҳотларнинг устувор йўналишлари ҳар тарафлама чуқур таҳлил қилиб берилди.

Маълумки, 1997 йил давлатимизда Инсон манфаатлари йили, деб эълон қилинган. Аммо бундан бизда ушбу жуда муҳим масалани ҳал этишга энди киришиляпти, деган маъно англашилмаслиги лозим. Республикамизда бутун ислоҳотлар жараёнида аҳолининг ижтимоий ҳимояси, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларининг қонунчилик ва ҳуқуқий асосларини яратишга биринчи даражали аҳамият берилиб келинди.

Аммо бугунги кунда инсон манфаатларини таъминлаш вазифалари мутлақо янгича — инсоннинг ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий, ҳам маънавий манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги саъй-ҳаракатларини мувофиқлаштириш тарзида қўйилмоқда.

Инсоннинг иқтисодий манфаатлари — унга муносиб турмуш кечириш учун шарт-шароитлар ва қулайликлар яратиш демакдир. 1997 йилда бу йўналишда жуда катта вазифалар белгиланган.

Ўзбекистон ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини шакллантирмоқда. Бунда хусусий мулк, кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришга биринчи даражали аҳамият беріляпти. Ҳозир республикадаги хусусий ва кичик корхоналарнинг сони 100 мингтага яқинлашиб қолгани уларнинг ҳаётимизда воқеликка айланганидан яққол далолат бериб турибди.

Ҳукуматимиз иқтисодиёт бу соҳаси йўлидаги барча тўсиқларни қатъият билан олиб ташлаш чора-тадбирларини белгиламоқда. Бу ишга ҳалақит берадиган турли тўралар, юлғич ва таъмагирлар шафқатсиз суратда жазоланади.

Халқаро ва хорижий молия ташкилотлари маблағларидан оқилона, самарали фойдаланиш хусусий ва кичик тадбиркорликни янада ривожлантиришга катта туртки бўлади. Бу ташкилотлар таклиф этаётган кредитлар ҳозирнинг ўзида 350 миллион АҚШ долларига етди. Аммо уларни ишлатиш учун истиқболли ва пухта лойиҳалар, иқтидорли ва ташаббускор тадбиркорлар керак.

Мамлакатимиз экспорт имкониятларини кенгайтиришда ҳам хусусий ва кичик тадбиркорлик етакчи ўринни эгаллаши мумкин, ҳатто зарур. Чунки, бу соҳа табиатан бозор талабига ўта ҳозиржавоб, тез ўзгарувчан, ҳаракатчандир. Экспортни ривожлантиришда катта натижаларга эришганлик учун йиллик Миллий мукофотларни таъсис этиш мўлжалланаётгани улар учун қўшимча рағбат вазифасини ўташи керак.

Вазирлар Маҳкамасидаги мажлисда, умуман, экспорт салоҳиятимизни кескин ошириш масаласи яна бир бор ўткир қилиб қўйилди. Бунинг учун технологик жараён тугал бўлишига, жўнгина айтганда маҳсулотни тайёр ҳолда четга чиқаришга эришиш зарур бўлади. Шу билан бирга собиқ машъум умумиттифоқ ихтисослашувига мувофиқ республикамиз ҳудудида жойлаштирилган корхоналар тақдирини ҳал этиш ҳам бугунги кунда жуда муҳимдир. Энди улар олдида икки йўл турибди: бу корхоналар тезда ё рақобатбоп маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиради, ё улар келажаги йўқ корхона сифатида ёпилади. Бу бозор иқтисодиётининг оғриқли, аммо қатъий талаби.

Янгича шароитларда ишлаш учун маркетинг, яъни бозор талабларини ўрганиш билан жиддий шуғулланиш зарур. Акс ҳолда маблағ, моддий-техника ресурслари, меҳнат беҳуда сарфланиб, ишлаб чиқарилган маҳсулот ҳозир талайгина корхоналаримизда бўлгани каби фақат омборларни тўлдириб, чанг босиб ётиши мумкин.

Сиёсий ислоҳотларни жадаллаштириш, жамиятимиз ҳаётида демократик қадриятларни мустаҳкамлаш ҳам инсон маънавий манфаатлари доирасига киради. Ҳукуматимиз тегишли давлат ва ижтимоий тизимлар билан биргаликда инсон манфаатлари ҳимоясини амалга оширишнинг 1997 йилга мўлжалланган чора-тадбирлар Дастурини ишлаб чиқди. Шахснинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини, инсон ҳуқуқи ҳимоясини таъминлаш, унинг маданий, маънавий, интеллектуал лаёқатини рўёбга чиқариш учун шарт-шароитлар яратиш мазкур Дастур негизини ташкил этади.

Давлатимиз раҳбари бу Дастурда белгиланган чора-тадбирлар ҳар бир фуқаро, ҳар бир шаҳар ва қишлоқ ҳаётида ўз ифодасини топиши, улар одамларга бунёдкорлик кайфияти бағишлаши зарурлигига алоҳида эътиборни қаратди. Жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси жонини жабборга бериб, тер тўкиб ишлаган тақдирдагина кўзланган бу улуғ мақсадларга эришиш мумкинлиги ҳамма томондан идрок этилиши даркор.

Бундай ҳақиқий ватанпарвар, фидойи фуқароларимизга Германия, Жанубий Корея, Италия каби тараққий этган давлатларда қисқа фурсатда замонавий касбларни эгаллаган ажойиб ёшларимиз мисол қилиб келтирилди. Улар «ДЭУ», «Саламандер» каби номдор компаниялар ишчи ва мутахассислари билан баббаравар рақобатлаша олишларини амалда исботладилар. Ходимлар тайёрлаш бўйича давлат, жамият ва инсон фаолиятининг ҳамма соҳаларини қамраб олиши мўлжалланаётган Миллий дастурнинг тузилиши истеъдодли ва салоҳиятли йигит-қизларимизга билим ва касб чўққиларини эгаллашлари учун қанот бўлиши шубҳасиздир.

«Малика» ҳиссадорлик жамияти чеварлари аҳоли учун турли-туман кийим-кечаклар билан биргаликда ҳарбийлар учун ҳам кийим-бошлар тикишни йўлга қўйишди.
СУРАТДА: цехнинг умумий кўриниши.

Сергей Михайлов олган сурат.

Истиқбол

КЕЛАЖАККА ЮЗ ТУТГАН ПОЙТАХТ

1 март куни Тошкент шаҳар ҳокимлигида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йилда Тошкент шаҳрини қайта қуриш ва обод қилишни давом эттириш тўғрисидаги қарорини бажариш вазифаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда республика вазирликлари ва идоралари, қурилиш ва лойиҳа ташкилотларининг раҳбарлари, Тошкент шаҳри туманларининг ҳокимлари иштирок этдилар.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков олиб борди.

Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов ҳукуматнинг ушбу қарори асосида 1997 йилда ва яқин келажакда пойтахтни қайта қуриш ва обод этиш вазифаларига тўхталди.

Вазирлар Маҳкамаси қарорига мувофиқ 1997 йилда Тошкент шаҳрида пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига 25 миллиард сўмлик, 1996 йилдагидан 53 фоиз кўп қурилиш ва ободонлаштириш ишлари бажарилиши мўлжалланмоқда. Давлатимиз пойтахтида қатор ноёб мажмуа ва бинолар қад кўтариши билан бир қаторда уй-жой, ижтимоий соҳа иншоотлари қурилиши кескин ортади. Тошкентнинг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва обод этиш ишлари кўлами янада кенгаяди. Замонавий, кенг ва равон кўчалар барпо этилади. Инсон манфаатлари йилида шаҳарда тошкентликлар ва пойтахт меҳмонларининг маданий ҳордиқ чиқаришлари, спорт билан шуғулланишларига зарур шарт-шароитлар яратишга алоҳида эътибор берилади. Жумладан, маданият ва истироҳат боғлари таъмирланади, янги спорт иншоотлари барпо этилади, кўча ва хиёбонлар кўкаламзорлаштирилади.

Йиғилишда Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йилда Тошкент шаҳрини қайта қуриш ва обод қилишни давом эттириш тўғрисидаги қарорини бажариш юзасидан белгиланган чора-тадбирлар ҳақида бир қатор вазирлик ва идоралар, қурилиш ташкилотлари раҳбарларининг ахборотлари тингланди.

(1997 йилда Тошкент шаҳрини қайта қуриш ва обод этиш режалари газетада батафсил ёритилади).

Ҳуқуқ

ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИ ДАРАЖАСИДА

Мустақилликдан сўнг ўтган 5 йил ичида мамлакатимизда қабул қилинган 300 дан ортиқ қонундан 100 га яқини инсон ҳуқуқларига доир эканлиги ҳам Ўзбекистонда ҳуқуқий демократик давлат, фуқаролик жамияти асослари барпо этилаётгани далолатидир.

Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили, республика парламенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти ҳамда Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий марказ томонидан ўтказилган «Инсон ҳуқуқларини амалга оширишнинг қонунчилик асослари» мавзусидаги илмий-амалий анжуманда ҳам ана шу масала хусусида сўз борди.

Анжуманни Олий Мажлис раисининг ўринбосари А. Қосимов кириш сўзи билан очди. Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг охирги сессиясида биринчи ўқишда қабул қилинган «Олий мажлиснинг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман) тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси юзасидан маъруза қилган Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий марказ директори А. Саидов, Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили С. Рашидова ва бошқалар ушбу янги вакиллик институтининг ташкил этилиши республикамизнинг бундан кейинги тараққиётида нечоғлик муҳим аҳамиятга эга эканлигига батафсил тўхталиб ўтишди.

Ҳозир жаҳоннинг юздан ортиқ мамлакатида Омбудсман фаолият кўрсатмоқда. Жуда кўплаб халқаро ташкилотларга аъзо бўлган, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи 21 та халқаро ҳужжатларга имзо чеккан республикамизда Марказий Осиё мамлакатлари ичида биринчи бўлиб инсон ҳуқуқлари масалалари билан шуғулланувчи Олий Мажлис вакили тизимининг ташкил этилишини муҳим тарихий воқеа сифатида баҳолаш мумкин.

Ушбу қонун лойиҳасининг ихчам, пурмаъно, ўз удум ва қадриятларимиз акс этган ҳамда жаҳон андозалари даражасида ишлаб чиқилишида республикамизнинг тажрибали ҳуқуқшунос ва олимлари, инсон ҳуқуқлари муҳофазаси билан боғлиқ идора ва ташкилотлар ходимларининг, БМТ нинг Ўзбекистондаги ривожланиш дастури эксперти Д. Готерер каби олимларнинг фикрлари инобатга олинди. Энг муҳими, республикамизда Омбудсман, яъни халқ ҳимоячиси тизими шаклланганидан сўнг ўтган қисқа муддат ичида фуқаролардан тушган 700 га яқин аризалар кўриб чиқилиб, тегишли тавсиялар берилди.

Анжуман давомида қонун лойиҳасини янада такомиллаштириш, уни жаҳон андозалари даражасига етказишда муҳим ўрин тутувчи таклиф, мулоҳаза, фикрлар билдирилди. Умумхалқ муҳокамаси чоғида тушган таклифларни умумлаштириш бўйича ишчи гуруҳи тузилди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ.

Кино

СОҲИБҚИРОН СИЙМОСИ

Пойтахтдаги Киночилар уйида «Буюк Амир Темур» бадиий фильми томошабинларга ҳавола этилди ва муҳокама қилинди.

Шу муносабат билан фильмни саҳналаштирувчи режиссёри Исамат Эргашев қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Мен режиссёр сифатида кўпдан буён соҳибқирон Амир Темур ҳаёти ҳақида бирор фильм яратишни орзу қилиб юрардим. Барча ижодкорлар қатори мени ҳам Амир Темурнинг шон-шавкатли ва айни пайтда изтиробларга тўла умри ниҳоятда қизиқтирарди.

Биз мазкур фильмни Самарқанд, Туркманистон чўллари ва Иссиққўл бўйларида суратга олдик. Фильмда тарихий давр руҳи ҳукмрон. Унга мос мусиқа янграйди. Улуғ давлат раҳбари сиймосини истеъдодли кино ва театр актёри Беҳзод Муҳаммадкаримов гавдалантирди. Унинг қарашлари, теран фикрлари, барваста қомати тимсолида жаҳонгир қайта дунёга келади.

Бизнинг асосий мақсадимиз Амир Темур юртига, унинг халқига яна бир карра ўлмас сиймо нафасини қайтаришдир. Соҳибқирон образи ҳали кўплаб саҳна ва кино асарларига мавзу бўлади, деб ўйлайман.

Фильм таниқли адабиётчилар, санъатшунослар, киношунослар муҳокамасига қўйилди. Шуҳрат Аббосов, Ҳамидулла Акбаров, Бўрибой Аҳмедов, Наим Каримов, Мелс Абзалов асар ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

* * *

Киночилар уйида Корея Халқ Демократик Республикаси кинофестивалининг очилиш маросими ҳам бўлиб ўтди.

Фестиваль давомида Корея киноусталари томонидан суратга олинган: «Эҳ, ёшлик», «Хон Гил Дон», «Корея тэквондоси» ва «Корея Халқ Армияси» бадиий ва ҳужжатли фильмлари намойиш этилди.

Моҳира КАРИМОВА.

Каратэ

ШОҲСУПА ТЎРИДА

Тошкентда мамлакатимизда тобора оммалашиб бораётган каратэнинг кекусинкай услуби бўйича клублар ўртасида республика биринчилиги учун мусобақалар ниҳоясига етди.

Шаҳримиздаги «Лотос» клуби аъзолари биринчиликка техникавий жиҳатдан яхши тайёргарлик кўрганликларини намойиш қилдилар. Улар барча вазн тоифаларида ғолиб чиқишди. Жумладан, Александр Цой 70 килограммгача вазнлилар орасида ғолиб чиққан бўлса, 80 килограммгача вазнда Дмитрий Маховга тенглашадиган спортчи топилмади. Оғир вазнлилар орасида Валерий Эшмуродов энг яхши натижага эришди.

Мусобақа якунлари кекусинкай мухлислари фақат республикамиз пойтахтида эмас, балки вилоятларда ҳам борлигини кўрсатди. Мусобақада қашқадарёлик спортчиларнинг дурустгина иштирок этгани ана шундан далолат беради.

Озод ҲАКИМОВ.

Шахмат

ҲАМЮРТЛАРИМИЗ — ҒОЛИБЛАР ҚАТОРИДА

Ҳиндистоннинг Калькутта шаҳридаги анъанавий халқаро мусобақаларда иштирок этган шахматчиларимиз салмоқли ғалабаларни қўлга киритдилар. Хусусан, халқаро гроссмейстер Александр Ненашев турнирнинг энг иқтидорли шахматчилари билан бир хил очкони қўлга киритиб, 1—3 ўринларни бўлишиб олган бўлса, Сайдали Йўлдошев ва Сергей Загребельнийлар ушбу мусобақаларда кучли ўнликка киришди.

Мазкур турнир тугаши билан Сайдали Йўлдошев ва Дмитрий Қаюмовлар Бангладешдаги йирик халқаро турнирда қатнашиш учун жўнаб кетишди.

Мамажон МУҲИДДИНОВ.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● «Кўмир» ҳиссадорлик жамияти билан Германиянинг «Крупп Хеш-Шталь» концерни ўртасида «Ангрен» кўмир конини модернизация қилиш тўғрисидаги ҳужжат имзоланди. Бу ерда Германиядан келтириладиган энг замонавий машина-ускуналар ёрдамида 2001 йилга бориб кўмир қазиб олишни қарийб икки баробарга кўпайтириб, йилига 5 миллион тоннага етказиш режаланган.

● Тўйтепа шаҳрида Тошкент, Жиззах, Сирдарё вилоятлари шаҳар ва туманларида фаолият кўрсатаётган назорат инспекциялари раҳбарларининг семинарида текширувлар самарадорлиги ва ошкоралигини таъминлаш масалалари муҳокама этилди.

● Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фондининг Тошкентда бўлиб ўтган навбатдан ташқари конференциясида Олий Мажлис сессиясида биринчи ўқишда қабул қилинган «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисида» ҳамда «Журналистларнинг касбига доир фаолиятини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонунлар лойиҳалари муҳокама этилди, фонднинг ярим йиллик фаолияти юзасидан ахборот тингланди. «Ҳуррият» газетасининг бош муҳаррири Хуршид Дўстмуҳаммад фонд ҳамраиси этиб сайланди.

● Тошкентда Словакиянинг «Яс» (аввал «Цебо» номи билан шуҳрат қозонган фирма) ҳиссадорлик жамиятининг ваколатхонаси очилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Россия ва Белоруссия Президентлари Борис Ельцин билан Александр Лукашенко ҳар икки мамлакатда ўзаро бирлашиш тўғрисида бир кунда умуммиллий референдум ўтказишга аҳдлашиб олдилар.

● Санкт-Петербург губернатори Владимир Яковлев ҳозир фаолият кўрсатаётган Ҳамдўстлик давлатлари Парламентлараро ассамблеяси негизида ҳар йили Швейцарияда ўтказиладиган машҳур Давос форумига ўхшаган иқтисодиёт масалалари бўйича анжуман ўтказиш ташаббусини олға сурди.

● Тожикистон ташқи ишлар вазирлиги Россия оммавий ахборот воситалари жамоатчиликни чалғитадиган нотўғри маълумотлар эълон қилаётганлиги муносабати билан махсус нота қабул қилди.

● Россияда қиймати 500 минг рубль бўлган янги қоғоз пул 17 мартдан муомалага киритиладиган бўлди. У мамлакатда ҳозир муомалада бўлган ҳамма қоғоз пулларнинг қарийб 60 фоизини ташкил этадиган 100 минг рубллик банкнотларнинг тахминан ярмини алмаштиришга мўлжалланган.

ХОРИЖДА

● Албанияда аҳоли пулларини жалб қилган молия ташкилотлари касодга учраши туфайли маблағларидан ажралиб қолган мамлакат фуқароларининг норозилик намойишлари Влера шаҳрида қуролли исёнга айланиб кетди. Бу шаҳар аҳолиси ҳуқуқ-тартибот хизматчилари шу ердаги университет студентларига нисбатан куч ишлатгандан сўнг қурол-яроғ аслаҳахонасини қўлга киритиб, амалда ҳокимиятни ўз қўлига олди. Мамлакат бошқа шаҳарларида ҳам ғалаёнлар бошланди. Шу муносабат билан Албания ҳукумати истеъфога чиқди. Парламент эса мамлакатда фавқулодда ҳолат жорий этди. Мухолифатчилар энди муддатидан олдин сайлов ўтказилишини талаб этяптилар.

● НАТО Бош котиби Хавьер Солана шу ҳафта охирида Ҳамдўстлик мамлакатлари бўйлаб сафар қилади. У Россиядан сўнг Қозоғистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва Тожикистонда ҳам бўлишни мўлжалламоқда.

● Исроил Шарқий Қуддусда яҳудийлар учун янги турар жойлар қуриш тўғрисида қарор қабул қилганлиги муносабати билан араб мамлакатлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашидан зудлик билан ушбу масалани муҳокама қилишни талаб этдилар.

● Франция Президенти Жак Ширак НАТОнинг кенгайиши муаммосини муҳокама этиш учун АҚШ, Россия, Буюк Британия, Германия ва Франция раҳбарларининг олий даражадаги учрашувини ўтказиш тўғрисидаги ғоясига содиқлигини яна бир бор тасдиқлади. Маълумки, АҚШ шундай учрашув ўтказилишига қарши чиқяпти.

● Эрон шимоли-ғарбида содир бўлган зилзила оқибатида камида 200 киши ҳалок бўлган, юзлаб кишилар жароҳат олган, деб ҳисобланмоқда. Маъмурлар хабарларига кўра табиий офат рўй берган жойда 83 қишлоқ вайрон бўлган, 35 минг киши бошпанасиз қолган. Олти балл кучга эга зилзила Арманистонда ҳам қайд қилинди. Аммо бу ердан қурбонлар ва вайронагарчиликлар тўғрисида хабарлар олинмади.

«ОҚШОМ»НИНГ УШБУ СОНИДА:

❑ Бундан 4-5 йил аввал мактаб ўқувчилари учун дафтарлар танқислиги авж олган эди. Бугунги кунда «Ўзбек қоғози» қийинчиликларни ортда қолдирмоқда.

❑ Ҳамдўстлик давлатларининг ҳали биронтасида зилзилабардош уйларни синаб кўриш имконияти бўлмаган. Аммо бизнинг юртимизда шундай уйларни нафақат синаш, балки тўғридан тўғри қурилиб, битказилгандан сўнг синаб кўриш имкониятига эга бўлмоқдамиз.

2-БЕТ

❑ Улуғ аллома адибимиз Алишер Навоий ижодий меросини ўрганишда, албатта, бу зотнинг бизга қолдириб кетган асарлари муҳим аҳамиятга эга.

❑ Фуқароларимизнинг виждон эркинлиги борасидаги конституциявий ҳуқуқлари таъминланиб, муборак Ҳаж зиёратига борувчиларга ёрдам кўрсатиш ҳақида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорининг чиқиши юртимиздаги барча мусулмонлар кўнглини беҳад шод этди.

❑ Ер юзида тарқалган туз гумбазлари табиатнинг қизиқарли ҳодисаларидан бири ҳисобланиб, уларнинг пайдо бўлиши ҳозирга қадар кўпчиликни қизиқтириб келмоқда.

3-БЕТ

❑ Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фонди мамлакатимиз ҳаётида юз бераётган беқиёс ўзгаришларни шакллантириш йўлида астойдил ижод қилаётган матбуотимиз фидойиларини рағбатлантириш мақсадида ҳар йили «Йилнинг энг яхши журналисти» танловини ўтказмоқда.

❑ Газетанинг бу саҳифасида берилган савол-жавоб жуда кўплаб мухлисларимизни қизиқтириши турган гап. Бундан ташқари ана шу саҳифадан тижорат ва рекламалар ҳам ўрин олган.

4-БЕТ

Саноат

«ЎЗБЕК ҚОҒОЗИ»: ҚИЙИНЧИЛИКЛАР ОРТДА ҚОЛДИ

Бундан тўрт-беш йил аввал мактаб ўқувчилари учун дафтарлар танқислиги авж олган эди. Қоғоз ишлаб чиқарадиган целлюлоза хом ашёсининг камёблиги туфайли корхона деярли фаолият кўрсатмади. Четдан келтирилган турли ҳажмдаги дафтарлар эса мактаб ўқувчилари учун қимматлик қилди. Бу нарса корхона раҳбаридан тортиб то унинг ишчиларини ҳам ташвишга солди. Натижада изчил изланишлар олиб борилди. Корхона етук технологлари, лаборатория ходимлари барча маҳоратларини ишга солдилар. Иш тизимида ўзгариш ясалди. Яъни ижара корхона бўлиб ишлаётган жамоа давлат тасарруфидан чиқарилиб ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди.

Корхонанинг ҳозирги фаолияти, иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, шу куннинг талаби асосида харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариш каби масалалар юзасидан «Ўзбек қоғози» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси Мирбори Мираюпов билан суҳбатлашдик.

— Мирбори Орипович, ўтган йиллар давомида корхона анча қийинчиликларни бошидан кечирди. Айни вақтда эса ишлаб чиқаришда бирмунча силжишлар бор. Бунга қандай эришилди?

— Ўтган олти йил биз учун синов йили бўлди. Биз илгари ишлаб чиқариш учун зарур бўлган целлюлоза хом ашёсини асосан Россия Федерациясидан олар эдик. Собиқ Иттифоқ тарқагач ўзаро олди-берди ва шартномавий маҳсулот айирбошлашлар бирмунча сусайиб қолди. Лекин шунга қарамай захирадаги хом ашё ва бошқа ички имкониятлар ҳисобига иш юрита бошладик.

Етти юз тўқсон нафар ишчининг талаб ва истаклари ўрганилиб, 1994 йилда ҳиссадорлик жамиятига айландик. 1-эмиссияда чиқарилган 100 сўмлик акцияларнинг деярли асосий қисми ўз ҳисобимизда қолди. Бунда 17 минг 369 та акция чиқардик. 1996 йилнинг биринчи чорагига қадар ҳар бир акция учун 900 сўмгача дивиденд тўлашга эришдик. Кейин баъзи сабабларга кўра дивиденд тўламасакда, аммо ишчиларимизга ойлик маошларини ўз вақтида бериб турдик. Ўтган йили ўртача ойлик иш ҳақи 4817 сўмга тўғри келди. Шу ўринда нима учун биринчи чоракдан кейин дивиденд тўланмади деган савол туғилади. Бунинг асосий сабаби конвертация масаласидир. Конвертация бўлмагач айланма маблағ бўлмади. Ишлаб чиқаришдан олинган фойда ҳисобидан ишчиларга маош тўласак, айланма маблағдан эса дастгоҳ, хом ашё ва қоғозлар учун жуда зарур бўлган химикатлар олишимиз мумкин эди. Лекин қўл қовуштириб ўтирганимиз йўқ. Ҳамдўстликдаги Қозоғистон, Туркманистондан шартнома асосида керакли хом ашёларимизни олиб келдик. Юқори малакали технологларимиз Татьяна Гринюк, техника назорат бўлимидан Виктория Красильникова, ишлаб чиқариш цехининг катта устаси Галина Табакова, қоғоз ишлаб чиқариш цехининг бошлиғи Анатолий Полинлар иккиламчи маҳсулотдан ўқувчилар учун ишлатса бўладиган қоғозларни яратишди. Ана шу яратилган хом ашёдан тайёр маҳсулот — дафтар, расм дафтари, ён дафтарчалар, чизмачилик учун тўпламларнинг турли ҳажмдагиси ишлаб чиқарилди. Бу маҳсулотлар 1996-97 ўқув йили бошланиши арафасида ўз харидорларига етказиб берилди. Бу янги маҳсулотларни «Ўзбексавдо» концерни, Халқ таълими вазирлиги ҳамда Ўзбекистон давлат стандарти бошқармасидагилар билан келишилган ҳолда тўлиқ ишлаб чиқаришга жорий этдик. Натижада ўтган йили 5 миллион дона дафтар — 17 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, 10 миллион сўм фойда олдик.

Маҳсулот турини кўпайтириш ва сифатини ошириш билан бир қаторда корхонамиз атрофида экологик жараённи ҳам меъёрга келтиришга киришдик. Беш йиллик изланиш ва ҳаракатлар туфайли декабрь ойида жуда катта узунликдаги канализацияни фойдаланишга топширдик. Бу ишимиздан нафақат ўзимиз, балки корхона атрофидаги бир нечта маҳалла аҳли ҳам хурсанд бўлди. Чунки уларнинг ҳам бу шохобчадан фойдаланиш имкониятлари бор. Аҳамиятли томони шундаки, келгуси йили режаларимизда ишлаб чиқариш ҳажмини, ҳудудимизни кенгайтиришга аҳд қилганмиз. Ана шу вақтда чиқинди сувлари муаммоси туғилмаслиги учун бу ишни амалга оширдик. Шунингдек мана шу йўналишдан ўрин олган ва бунёд этилиши кўзда тутилган кичик корхоналар ҳам бу канализациядан тўлиқ фойдаланишлари мумкин.

— Айтингчи, якка буюртма асосида ҳам иккиламчи маҳсулотларни қабул қиласизларми?

— Якка буюртма асосида иккиламчи маҳсулотлар олиб келингани яхши. Аммо биз аҳолининг узоғини яқин қилиш мақсадида иккиламчи маҳсулотларни қабул қиладиган шохобчаларни ташкил этганмиз. Бу иш билан корхонамиз ҳудудида жой олган «Умрон» давлат кичик корхонаси шуғулланади. Биз кўпроқ босмахоналардан чиққан қоғоз парчаларидан фойдаланишга ҳаракат қиламиз. Шу мақсадда шаҳримиздаги барча босмахоналар билан шартнома тузиб қўйганмиз. Бундан ташқари уйларни таъмирлашда ишлатиладиган гулқоғозлар ишлаб чиқаришни ҳам йўлга қўйдик. Бу иш билан масъулияти чекланган «Комил» жамияти аъзолари шуғулланишади.

— Ҳамза туманида саноат корхоналари раҳбарлари кенгаши мавжуд. Мутахассис сифатида айтингчи, бунинг сабаби нима?

— Кенгашнинг иш юритаётганига тўрт йилдан ошди. Унинг аъзолари барча ишлаб чиқариш корхоналарининг раҳбарларидир. Гоҳо инсон ўз муаммолари билан чегараланиб бошқаларнинг на ютуғи, на камчилиги билан иши бўлмай қолади. Натижада иш жараёнида турғунлик вужудга келади. Шундай бўлмаслиги учун кенгаш ишини кенг йўлга қўйганмиз. Бундан асосий мақсадимиз бир ойда бир марта ўтказиладиган кенгаш йиғилиши ҳар бир корхонада навбати билан ўтказилади. Бунда аввало шу корхонанинг ишлаб чиқариш цехлари, ишчиларга яратилган шароитлар, мутахассисларнинг олиб бораётган ишлари билан танишиб, кўрган ва сезган камчиликларимизни ўзаро муҳокама этамиз, тажриба алмашамиз, ишни янада яхши ташкил этиш имкониятлари ҳақида маслаҳатлашиб оламиз. Кенгаш ишининг мақсади турли соҳада меҳнат қилсак-да, аммо иқтисодиётимизни янада ривожлантиришдан иборатдир.

— Қоғоз саноатини ривожлантиришда энг асосий муаммо нималардан иборат?

— Ўринли савол. Шаҳримизда турли мутахассислар тайёрлайдиган билим юртлари, олий ўқув юртлари бор. Аммо қоғоз саноатини вужудга келтирадиган бирорта махсус курслар йўқ. Ходимлар муаммоси эса бизларни қийнамоқда. Тайёр қоғоздан маҳсулот ишлаб чиқариш осон, лекин айнан қоғознинг ўзини яратиш анча мушкул. Шунинг учун истардимки, шаҳримизда қоғоз саноатини йўлга қўйиш имкониятига эга бўлган мутахассислар тайёрлайдиган курслар очилиб, унда ёшларимиз таълим олса, келажакда қоғоз ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг сони кўпайса аъло иш бўларди.

Суҳбатдош Гулзода АБДУЛЛА қизи.

Ҳамкорлик

ТЕМИР ЙЎЛЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН

Маълумки, яқинда «Ўзбекистон темир йўллари» давлат темир йўл акционерлик компанияси билан Европа Иттифоқининг ТАСИС дастури ҳамкорлигида «Темир йўллар — давлатлараро тарифлар ва ҳаракат жадвали тизими» мавзуидаги халқаро семинар-кенгаш ўтказилган эди. Мазкур семинар-кенгашда Марказий Осиёдаги бешта давлат ва Кавказдаги учта давлат темир йўл компанияларининг раҳбарлари билан биргаликда кузатувчи сифатида Европа Тикланиш ва Тараққиёт банки ҳамда Осиё Ривожланиш банки вакиллари ҳам иштирок этишди. Ҳар иккала банк вакилларини кузатувчи сифатида қатнашишидан асосий мақсад, ТАСИС дастури доирасидаги «ТРАСЕКА» лойиҳасини юқоридаги давлатлар томонидан қандай қабул қилинишига қараб уни амалга ошириш учун молиявий ёрдам кўрсатишни аниқлашдан иборат эди. Семинар ўтиши жараёнини кузатган Осиё Ривожланиш банки вакили лойиҳани амалга оширишда банк томонидан Ўзбекистонга молиявий ёрдам кўрсатишга тайёр эканлигини билдирди. Биз ана шу банк вакили жаноб Соэн билан суҳбатда бўлдик.

— Бугунги кунда Осиё Ривожланиш банкига 56 та давлат аъзо бўлиб, унинг асосий мақсади ривожланаётган давлатларга техникавий, молиявий ёрдам кўрсатишдир, — дейди жаноб Соэн. — Бу банкка Марказий Осиёдан Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон ҳам аъзодир. Осиё Ривожланиш банки ҳозирги кунда кўпгина давлатларга иқтисодий ёрдам кўрсатмоқда. Хитой, Бангладеш, Филиппин, Ҳиндистон ва бошқа давлатлар шулар жумласидандир. Шулар қаторида Ўзбекистонга ҳам молиявий ёрдам берилмоқда. Бугунги кунда биз Осиё Ривожланиш банкининг Ўзбекистон ҳукумати билан алоқаларини ривожлантиришнинг янги босқичига ўтиш арафасида турибмиз. Алоқаларимиз Ўзбекистон банклари билан ва темир йўлни ривожлантиришдаги ҳамкорлигимизда ўз аксини топди. Бизнинг банк билан Ўзбекистон ҳукумати ўртасидаги алоқалар ва банк ёрдам бериши мумкин бўлган барча соҳалардаги ҳамкорликнинг келажакдаги йўналиши албатта, белгилаб олинган. Ана шундай устивор йўналишлардан бири — транспорт соҳасини ривожлантиришдир. Мана шу соҳада ҳамкорлик қилишни ва молиявий ёрдам кўрсатишни Осиё Ривожланиш банки ўзининг иш дастурига киритган.

Маълумки, Ўзбекистон денгиздан йироқда бўлганлиги учун транспорт, айниқса, унинг автомобиль ва темир йўл турларини ривожлантириш катта аҳамиятга эга. Шунинг учун Осиё ривожланиш банки шу каби транспорт алоқаларини ривожлантириш учун мутасадди ташкилотларга, темир йўл компаниясига молиявий жиҳатдан ёрдам беришга тайёр.

— Жаноб Соэн, бугунги кунга келиб, Ўзбекистонга Осиё Ривожланиш банки томонидан қандай молиявий ёрдам кўрсатилган?

— Осиё Ривожланиш банки ҳозирда Ўзбекистон темир йўл секторини ривожлантириш борасида техникавий ёрдам кўрсатишни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш лойиҳасини кўриб чиқиб, маъқул топди. Лойиҳа бўйича банк 600 минг АҚШ доллари ҳажмида ёрдам беришни режалаштирган. Бундан ташқари темир йўл секторини ривожлантиришда юзаға келадиган турли муаммоларни ҳал қилишда ва инвестицион лойиҳа учун техник база яратишни тайёрлаш борасида ҳам банк ёрдам беришни кўзда тутган.

Биз Ўзбекистон темир йўлини замонавийлаштириш ва унинг иш фаолияти самарадорлигини оширишда иштирок этамиз, деб умид қиламиз. Ўйлаймизки, Ўзбекистон темир йўллари тез орада янада ривожланиб, жаҳон талаблари даражасига жавоб бера олади. Натижада мижозларга хизмат кўрсатиш даражаси ортади. Бунинг учун албатта, банк ҳатто узоқ муддатли пул кредити бериши ҳам мумкин.

Очил ҲАЗРАТОВ суҳбатлашди.

Таълим

БАНК ҲОМИЙЛИГИДА

Республика иқтисодий билимлар лицейи ўзининг дастлабки қалдирғочларини учирма қилди. Уларнинг аксарияти ҳозир Тошкент Давлат иқтисодиёт университетида ўқиб, малакали ёш мутахассислар бўлиб етишмоқда.

Шу олий ўқув юрти ҳузурида фаолият кўрсатаётган бу янги турдаги ўқув юртининг битирувчилари келгусида республикамиздаги қатор йирик банклар ва фирмаларда ишлаш имкониятига эга бўладилар. Бунинг учун улар ўртасида икки томонлама ҳамкорлик шартномалари тузилди.

Яна шу ўзаро келишувга мувофиқ банк ва фирмалар толиби илмларининг ўзлари танлаган олий ўқув юртларида ўқишларини давом эттиришида ҳомийлик қилишни ҳам ўз зиммаларига олдилар. Чунончи, Ўзбекистон марказий банки лицейнинг 40 нафар битирувчисига шундай ғамхўрлик қилиш истагини билдирди.

Лицей ўқувчиларини рағбатлантириш мақсадида республика Саноат-қурилиш банки, «Пахтабанк» ва бошқа банклар қатор амалий тадбирларни кўриб қўйдилар. Ўқув юртида таълим олаётган энг яхши толиби илмлардан бир гуруҳи шу банклар оталиғига олинди, бепул овқатлантириш, моддий томондан қўллаб-қувватлаш учун уларнинг ҳар бирига ўртача бир ярим минг сўмлик маблағ ажратилаётир.

Бундай ҳамкорлик лицей ўқувчиларини хорижий мамлакатларга ўқишга юбориш имконини ҳам бермоқда. Ўтган йили икки нафар ўқувчи Америкада билим олган эди. Бу йил эса бир йўла 38 нафар иқтидорли ўқувчи Англияга ўқишга боради.

Саодат ОДИЛОВА.

«Нон-паста» ҳиссадорлик жамияти қошида очилган «Руста-қандолат» цехи новвот, ҳолва, пашмак ҳамда ун маҳсулотларидан печенье, булочка, тортлар тайёрлаб, аҳолига сотишмоқда. Маҳсулотлар сифатли ва мазали бўлгани учун ҳам харидорларга хуш келаётир.

СУРАТЛАРДА: қандолатчи Сабоҳат Мирбадалова зукколик билан шакарли печеньеларнинг пишишини назоратдан ўтказмоқда; кичик цехда ишлаб чиқарилган новвотлар кўзни қувонтиради.

Рашид Галиев олган суратлар.

Қурилиш

ЗИЛЗИЛАБАРДОШ УЙ СИНАЛДИ

Ҳамдўстлик давлатларининг ҳали бирортасида ҳам зилзилабардош уйларни синаб кўриш имконияти бўлмаган. Аммо бизнинг юртимизда шундай уйлар нафақат синаб кўриш, балки тўғридан-тўғри қурилиб, битказилгандан сўнг синаб кўриш имкониятига ҳам эга.

Куни кеча Миробод тумани ҳудудидан жой олаётган 9 қаватли зилзилабардош уйнинг сўнгги синови ўтказилди. Бунда зилзила кучи 8 баллни кўрсатди. Аммо уйларнинг ҳеч қаерида ўзгариш сезилмади, деворлар ёрилмади.

Синов вақти ўтгандан сўнг «Тошкентуйжойинвестқурилиш» корпорациясининг ишлаб чиқариш-тақсимот бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, навбатчилик бўлимининг бошлиғи Абдулла Шамсиев билан суҳбатда бўлдик:

— Бундай уйларни бунёд этиш ҳақидаги фикрлар кўп йиллардан буён ўртага ташланарди. Аммо амалда бу таклиф бажарилмасди. Кўп йиллик иш тажрибалар ва кузатишлар натижасида Фанлар академиясига қарашли механика ва иншоотлар бардошлиги илмий текшириш институтининг бир нечта мутахассисларининг саъй-ҳаракатлари билан 1993 йилда аниқ ишга киришилди. Иш бошлаган айрим ёш мутахассислар бошқа давлатларга ишлагани кетишди, бироқ Ватан туйғусини юрагига жо этган Убайдулла Шамсиев бу ишни охирига етказди.

Тажриба тариқасида бошланган бу уй тўққиз қаватли бўлиб, 18 хонадонга мўлжалланган. Уни 1-уйсозлик комбинати бунёдкорлари тиклашди. Уй-жой қурилиш трести ҳамда пардозлаш трестларининг ишчилари ҳозирги кунда ҳам ишларини давом эттиришмоқда. Синов ўтказилган вақтда бу қурувчиларнинг барчаси иштирок этиб, уйнинг қай даражада силкиниши, ўз ўрнидан силжиш ҳолатларини кўришди. Пардозловчилар сувоқ ишларини бажарган хоналарни дарров кузатиб, ҳеч қандай ўзгариш бўлмаганига тан беришди.

Бинонинг ертўла қисмидан кейин қўйилган махсус анжом (устунлар) ана шу бизлар учун ноҳуш бўладиган ер силкинишини қайтариш имкониятига эгадир. Шундай махсус анжомлардан 64 таси мана шу бино тагига ўрнатилган. Унинг ҳар биттаси 60 тонна оғирликни кўтара олади. Тўққиз қаватли бу уйимиз 3 минг тоннани ташкил этади. Уй қандай қилиб қимирлатилди экан деб ўйлаётгандирсиз? Бу ерга махсус тебратувчи машиналардан тўрттаси қўйилди. Бу машинани Комил Абдурашидов яратган.

Қурилиш соҳаси мутахассислари ва синов даврида иштирок этганлар, яратилган махсус анжомларга ва уларнинг ихтирочиларига ташаккурлар айтишди. Чунки шу вақтгача бундай зилзилабардош уйлар энг юқориси 6 қаватгача бўлиб, у ҳам бўлса Японияда, Янги Зеландия ва Америкада мавжуд экан. Тўққиз қаватли бинонинг 8 балли зилзилага бардош бера олиши фақат бизнинг юртимизда амалга оширилди.

— Синов даврида биз ҳам қизиқиб уйнинг томига чиқиб олган эдик, — дейди уй-жой қурилиш трестининг 1-уй-жой қурилиш бошқармаси иш юритувчиси Фонуз Зинуров. — Силкинишни аниқ сезиб, бироз ваҳимага ҳам тушдик. Аммо орадаги вақт ўтгандан сўнг мен ўйлаган нарса юз бермади. Хоналарнинг шифти дарз кетиб, сувалган жойлар тўкилиб кетган бўлса керак деб ўйлагандим. Лекин ҳеч қандай ўзгариш бўлмади.

— Уйнинг чайқалишидан мен ҳам ҳаяжонга тушиб кетдим, — дейди сувоқчи Татьяна Фрей. — Назаримда неча кундан буён қилган ишларимиз чиппакка чиқди, деб ўйладим. Йўқ, хоналарга кириб кўрсак, деворлар дарз кетмаган, сувоқларимиз жойида турибди. Ихтирочиларга тан бердим.

— Шундай ажойиб уйларни қуришда иштирок этаётганимиздан фахрландик, — дейди уй-жой қурилиш трести бошлиғининг ўринбосари Қодир Абдуллаев. — Синов муваффақиятли ўтиб, мутасаддилар ва бошқа раҳбарлар ишимизга ривож тилашганида шундай юртнинг фарзанди эканлигимиздан ғурурландик. Бригадирларимиз Комил Матёқубов, Сергей Полтилекин, Олим Турсунмуратов, Валентина Кривецкая ва Боря Борисовлар ишни янада уюшқоқлик билан ташкил этишди. Ҳозир уч сменада ишлаяпмиз. Бу тажриба синовдаги уйимизни Наврўз байрамигача фойдаланишга топширамиз.

Айни вақтда шаҳримизда 64 та турли хилдаги қурилишлар олиб борилмоқда. Уларнинг энг йириги Олий Мажлиснинг янги биноси, 22 гектар майдонни ўз ичига олаётган ҳайвонот боғи, Консерватория биноси ҳамда шаҳар ҳокимлиги биноларидир. Йил охирига қадар 2 мингта сертификат уйлар, яъни «Тошкентуйжойжамғармабанк» буюртмаси асосидаги турар жойлар фойдаланишга топширилади.

Репортажни Гулнора МЎМИНОВА ёзиб олди.

Камолот

ҚОБИЛИЯТЛИ ЎҚУВЧИЛАРГА — МУКОФОТЛАР

Шаҳримиз мактабларида таълим олаётган бир гуруҳ ўқувчиларга «Камолот» жамғармасининг Тошкент шаҳар бўлими таъсис этган стипендиялар топширилди.

«Камолот» жамғармаси ўз фаолиятида истеъдодли ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ҳамда уларга зарур шароитлар яратишга катта эътибор қаратмоқда. Ана шундай ишларнинг бир йўналиши сифатида жамғарманинг Тошкент шаҳар бўлими йил бошидан пойтахт мактабларининг қобилиятли ўқувчилари учун ҳар бири 500 сўм миқдорида махсус стипендиялар таъсис этган эди. Дастлабки ой натижаларига кўра, 8 нафар ўқувчи ушбу стипендияга лойиқ деб топилди. Жамғарма бошқаруви, ёшларни эълон ўқишга янада қизиқтириш, рағбатлантириш мақсадида стипендиянинг энг дастлабки соҳиблари учун тантанали маросим уюштирди. Ўзбекистон ёшлари «Камолот» жамғармаси бошқарувининг раиси Ҳотам Абдураимов стипендияларни топширди. Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Жалилов ўқувчиларни муваффақият билан табриклади.

Беҳзод ЭГАМОВ.

Тарбия

СОБИТҚАДАМЛИК КЕРАК

Ёшлар тарбияси билан шуғулланиш ҳеч қачон маълум бир соҳадаги одамларнинг вазифаси бўлмаган. Халқимизнинг минг йиллик одатларига кўра бундай масъулиятни ҳар бир инсон, у қайси касб эгаси бўлишидан қатъи назар, ўз зиммасида сезган. Шунга кўра бугунги суҳбатимиз ҳам Тошкент давлат меъморчилик-қурилиш институтининг проректори, Халқаро муҳандислар академиясининг академиги Эркин Қосимов билан бўлди.

— Эркин ака, саволни бугунги кунда ёшларнинг ўзини бозорга уриб кетаётганлигидан бошласак! Сизнингча, бу ҳолат қандай оқибатларга олиб келиши мумкин?

— Кўпчилик ёшлар ўзини бозорга уриб кетяпти, дейиш умуман, унчалик тўғри эмас. Биз янгиланиш жараёнида яшаяпмиз. Тўғри, бозор керак, лекин у ҳамманинг ҳам иши эмас. Эндиликда буни кўпчилик тушунмоқда. Ҳунари бор хор бўлмас, деганлар. Шунга кўра кўпчилик ёшларимиз бозордан ҳунар ўрганишга қайтмоқдалар. Ва ҳунар ўрганишни бошлашмоқда. Ана шу жараён ёшларнинг ҳаётда ўз ўринларини албатта топиб кетишларини кўрсатаётир.

— Ёшлар орасида жиноятчилик кўпайиб бормоқда, деган гапларга қандай қарайсиз? Ростдан шундайми? Бунга фақат ёшлар айбдорми?

— Ёшлар ўртасида умуман олганда жиноятчилик илгарилари кўп бўлган. Аммо уларнинг аксарият қисми яширилларди. Қаерда жиноят кўп бўлса, ўша жойнинг ахлоқий ишлар таъсири суст экан. Қуш инида кўрганини қилади, дейдилар. Бу масалага, аввало ота-она ўткир кўз билан қараши керак. Жиноятчилик, менинг назаримда, осон йўл билан бой бўлган ота-онанинг бирор бошқа сабаб билан камбағалликка учраганлиги орқасида ишёқмас, тайёрга ўрганган болалар томонидан келиб чиқади. Амир Темурнинг бир ўгитини эслатай: «Бирни кўриб фикр қил, бирни кўриб шукр қил». Бу ўгитни ота-она, маҳалла ёшлар онгига сингдирса яхши бўлар эди. Яна бир фикр. Педагогик тажрибалар шуни кўрсатадики, ёшлар, ўсмирлар онгини ўстириш, уларга маънавий таъсир этишда кўз билан кўрадиган омилларнинг аҳамияти катта экан. Болага «ёмон бўлма» деб юз марта айтсангиз ҳам фойдаси йўқ. Агар у телевизорда ўзига ўхшаган боланинг жиноят орқали не кўйга тушганини ўз кўзи билан кўрса, мулоҳаза юритадиган, қадамини ўйлаб босадиган бўлиб қолади. Назаримда ҳозирда Ўзбекистон телевидениесининг таълим-тарбияга масъул таҳририяти кўпроқ вақтни ёшларнинг дам олиш кўрсатувларига ажратмоқда. Ҳолбуки, вояга етмаган жиноятчиларни сақлаш колонияларидан, суд залидан тайёрланган репортажлар ўсмирлар учун фойдалироқ эмасми?

— Дарвоқе, маҳалла дедингиз. Сиз шаҳар маҳалла оқсоқоллари Маслаҳат кенгашига аъзо, шу билан бирга ёшлар ва ўсмирлар тарбияси шўъбасига масъул одамсиз. Тарбия борасида маҳалланинг ўрни қандай бўлиши даркор?

— Ёшлар тарбияси билан асосан ота-она шуғулланиши зарур. Аммо ўша ота-онанинг ўзи тарбияга муҳтож бўлсачи? Бундай оилалар оз бўлсада учраб турибди. Шунинг учун ҳам бундай масъулият азал-азалдан маҳалла-кўй зиммасида, назоратида ҳам бўлган. Бир болага етти маҳалла ота-она, деган гап бор ахир. Маҳаллада ёшлар билан ишлаш мақсадга йўналтирилган тарзда олиб борилиши керак. Бунда уларнинг имкониятларидан келиб чиқиш зарур. Ўтказиладиган тарбиявий тадбирлар ижтимоий фойдали фаолият бўлиши лозим, яъни уларнинг вақтини шундай мазмунли ўтказиш эмас, бундай тадбирлар ёшларнинг келажак ҳаётининг қайсидир бўғинида асқотсин.

Ғайрат АБДУРАҲМОНОВ.

Фан

ТУЗ ГУМБАЗЛАРИ НИМА?

Ер юзида тарқалган туз гумбазлари табиатнинг қизиқарли ҳодисаларидан бири ҳисобланиб, уларнинг пайдо бўлиши ҳозирга қадар кўп олимларни қизиқтириб келмоқда. Бу борада охирги юз йил давомида геолог ва географ олимлар томонидан кўп илмий мулоҳазалар ўртага ташланган ва тадқиқот ишлари олиб борилган, уларнинг ҳар қайсиси ўз йўналишига эга.

Халқ хўжалиги учун зарур бўлган бир қанча қазилма бойликлар туз гумбазлари билан бевосита боғлиқдир. Улардан энг асосийлари — ош тузи ва минерал ўғит манбаи ҳисобланган калий ва магний тузлари, олтингугурт, барит, бўр, нефть, газ, гипс, ангидрит, йод, бром, нодир элементлар ва бошқалардир. Туз гумбазларининг аҳамиятли хусусиятларидан яна бири шундаки, уларда ҳосил бўладиган ҳар хил ҳаракатлар оқибатида туз қатламлари оқиш натижасида юқори қисмига чиқиб, 800—1000 метр кўтарилиши мумкин. Бу «тоғлар» эса ош ва калий тузлари қазиб олишда энг арзон хом ашё манбаи ҳисобланади.

Туз гумбазлари ўзи нима? Ўзаги ош тузидан ташкил топган гумбазсимон антиклинал чўкмалар туз гумбазлари дейилади. Гумбаз ўзагида туз қатламларининг бор ёки йўқлигига қараб икки хил бўлиши мумкин: очиқ туз гумбазларига ўзаги ош тузидан ташкил топган, гумбазсимон ва антиклинал чўкмалар киради. Ёпиқ туз гумбазлари юқорида кўрсатилган чўкмалардан ташкил топади, ош тузидан иборат ўзаги ернинг остида бўлади. Туз гумбазлари ҳосил бўлиш жараёнида чўкманинг юқорига қараб ўсиши натижасида гумбазни қоплаб турган тоғ жинслари ювилиб, унинг ўзаги ер юзасига чиқиб қолади. Кейинчалик бу ўзак ёғин-сочин ва ер ости сувлари таъсирида ювилиб кетиши ҳам мумкин. Бундай гумбазлар ювилган ёки ўзаги йўқ гумбазлар деб аталади.

Баъзан оқар сув ва ёғин-сочин таъсирида ер юзасига чиқиб қолган гумбазларнинг ўзаги секин-аста ювилиб кетиши натижасида улар ўрнига туз қатламларининг остида ётган бошқа хил тоғ жинслари (ангидрит, оҳактош ва шунга ўхшаш моддалар) чиқиб қолади. Кўпинча гумбазлар ўзагидаги туз табақаси жуда қалин бўлганлиги сабабли табақа тўла ювилмай, унинг айрим қисми сақланиб қолади. Кейинчалик шу табақанинг ювилмаган қисми тўртламчи давр ётқизиқлари билан қопланади. Бу жисмлар асосан тузнинг устида ёки туз гумбази атрофида тарқалган тоғ жинсларининг ювилиши натижасида ҳосил бўлган қум, шағалтош ва соз тупроқнинг, туз эритмаси шимган бирлашмасидан иборат. Туз гумбазлари қандай ҳосил бўлади? Пластик оқиш назариясига мувофиқ тектопик ҳаракатларга боғлиқ бўлмаган ҳолда тузнинг ўзига хос физик ва кимёвий хусусиятларига кўра туз қатламларининг бир жойдан иккинчи жойга сурилиши натижасида гумбазлар вужудга келиши мумкинлиги таъкидланади. Бундан ташқари, туз гумбазлари дастлабки даврларда тектопик ҳаракатлар, кейинчалик эса туз қатламларининг пластик оқиши натижасида юқорига қараб кўтарилишни давом эттиради. Натижада туз гумбазларининг ҳосил бўлиши ниҳоясига етади.

Немис олими Ф. Трусгаймнинг таъкидлашига қараганда, туз қатламлари ер пўстлоғидаги умумий тектопик, яъни эпойгоргоник ва тоғ ҳосил қилувчи ҳаракатлар натижасида эмас, балки маҳаллий ҳаракатлар таъсирида юқорига кўтарилиб, гумбазлар пайдо қилиши мумкин. Бунда ерга мудом таъсир ўтказиб турадиган ойнинг тортилиши кучи (бу ҳол денгиз бўйи ҳудудларида айниқса яққол сезилади) биринчи даражали роль ўйнайди.

Туз гумбазларининг ҳосил бўлиш жараёнини тушунтиришда уни бир неча босқичларга бўлиш мумкин. Биринчи босқичда туз асосан горизонтал йўналишда ҳаракат қилади ва гумбазсимон шакл ҳосил бўлади. Бу шакл «туз ёстиғи» деб юритилади. Туз ҳаракати давом қилиб «туз ёстиғини» қоплаб турган тоғ жинслари чўзилиши натижасида синади ва турли ёстиқчалар ҳосил бўлади. Булар эса ўз навбатида тузнинг ҳаракатини енгиллаштиради ва туз горизонтал йўналиш ўрнига шу ёриқлар орқали юқорига ҳаракат қилади. Бу иккинчи босқич бўлиб, «диапир» — чўкма ҳосил бўлиш босқичи дейилади. Диапирнинг кўтарилиши натижасида «туз ёстиғи» ҳажм жиҳатидан камаяди. Ер юзида турли чуқурликлар пайдо бўлиб, улар янги тоғ жинслари билан аста-секин тўлиб боради.

Туз гумбазлари Марказий Осиёда, хусусан Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон Республикалари ҳудудларида кўп тарқалган. Сабаби бу жойларда Юра даврининг охири ҳисобланмиш киморижтитон, яъни бундан 110—120 миллион йиллар муқаддам жуда катта қалинликда галоген (сувда эрувчи кимёвий чўкинди) жинслари — ангидрит, ош ва калий тузларидан ташкил топган қатламлар чўккан. Ангидрит ва ош тузининг ҳақиқий қалинлиги ўрта ҳисобда олганда 800 метрни ташкил қилган бўлиб, унинг тенг ярмиси ош тузи қатламидан ташкил топган. Тузнинг вертикал қалинлиги баъзи бир жойларда, айниқса гумбазлар ўзаги ва унинг атрофларида 600—1000 метр ва ҳатто ундан ҳам ортиқроқ қалинликка эга эканлигини кузатганмиз. Бундан ташқари Жанубий Ўзбекистоннинг юқори Юра даврига мансуб бўлган туз қатламлари орасида қишлоқ хўжалиги ва кимё саноати учун энг зарур манба бўлмиш калий ўғити, соф ҳолдаги сильвинит ва карналлит минералларининг бир неча қатламлари ҳам мавжуддир.

Ҳозирда Марказий Осиё республикалари ҳудудида 30 дан ортиқ нефть, 25 дан зиёдроқ газ, 21 дан кўпроқ нефть-газ конлари очилди: 120 дан ортиқроқ турли шаклдаги чўкмалар қидирув ишларини олиб бориш учун тайёрлаб қўйилди. Бу конларнинг кўпчилиги туз қатламларининг остида ётган Юра ётқизиқларида бўлса ҳам, лекин улар туз қатлами ва гумбазлари билан чамбарчас боғлангандирлар. Чунки туз қатламлари нефть ва газ конлари учун жуда яхши экран ҳисобланади ва уларнинг ер остида сақланишини таъминлайди. Бундан ташқари гумбазларнинг ўзаги ва ўзак атрофлари нефть ва газнинг йиғилиши учун энг қулай шароитли жойлардан бири ҳисобланади. Шу сабабли туз гумбазларининг ҳосил бўлиш жараёнларини ва қонун-қоидаларини илмий асосда тўла-тўкис ҳал қилиш республикамиз ҳудудида янги нефть ва газ конларини қидириб топишда муҳим роль ўйнайди.

Баҳодир БАҲРИДДИНОВ,
география фанлари доктори.
Виктор ПОПОВ,
география фанлари номзоди.

Инсон китоб билан қанчалик барвақт дўстлашса, унда эзгулик, гўзаллик тушунчалари шунчалик тез шаклланади.
СУРАТДА: Акмал Икромов туманидаги 455-болалар боғчаси кутубхоначиси Маълума Нурмуҳамедова тарбияланувчилар қалбига китобга бўлган муҳаббатни сингдиришни ўзининг вазифаси деб билади.

Засим Соколов олган сурат.

Мерос

«АСРЛАР СИРИ»

Улуғ аллома адибимиз Алишер Навоий ижодий меросини ўрганишда албатта, бу зотнинг бизга қолдириб кетган ўлмас асарлари муҳим аҳамиятга эга.

1928 йилда Тошкентда нашр қилинган «Маориф ва ўқитқучи» журналининг май-июнь сонларида Ф. Раҳмоннинг Навоий асарларининг руҳияти келтирилган мақоласи эълон қилинган. Унда адибнинг 32 асари тартиб билан кўрсатилган. Аҳамиятли томони шундаки, 31-тартибда «Турк тарихи» ва 32-тартибда «Идбори мусиқий» (бу ўриндаги «идбор» сўзи арабча «бахтсизлик», «ишнинг олдинга босмаслиги» деган маъноларда бўлиб, эркин таржимада мусиқадаги нуқсонлар, мусиқадаги турғунлик маъноларини билдиради) асарлари берилган бўлиб, ҳалигача булар топилмаган деб изоҳ берилган. 1941 йилда Москва ва Санкт-Петербургда нашр қилинган «А. Навоий» номли тўпламда С. Вулик Навоий асарларининг руҳиятини ўша асарлар ёзилган йиллар билан кўрсатган. Аммо юқорида айтиб ўтилган асарлар ҳақида маълумот бермайди. 1963 йилда профессор Ҳамид Сулаймон А. Навоий асарлари тўғрисида тўхталиб, «Муҳокаматул луғатайн» асосида фикр юритади ва «Зубдат — ут-таворих» номли асарнинг ичида «Тарихи анбиё ва ҳукамо» («Пайғамбарлар ва донишмандлар тарихи»), «Тарихи мулуки Ажам» («Ажам подшоларининг тарихи») таркибот қилинганлигини ёзади. 1990 йилда академик А. Қаюмов «Навоий Хуросон тарихини яратди, уни шоирнинг ўзи «Зубдат-ут-таворих» деб атайди. Энди «Тарихи анбиё ва ҳукамо» ва «Тарихи мулуки Ажам»ни «Зубдат-ут-таворих» асарининг 1 ва 2 қисмлари деб аниқлик киргизади, деб ёзади. 1982 йилда Пекинда уйғур тилида нашр қилинган Мулла Исматулланинг «Тарихи мусиқиюн» («Мусиқачилар тарихи») асарида муаллиф ўзининг Навоийнинг мусиқага оид асаридан фойдаланганлиги ҳақида ёзади. Афсуски, бу асарнинг номини айтмайди. Маълумки, Навоийнинг асарлари ўз давридан бошлаб, бизнинг давримизгача замонасининг машҳур хаттотлари тарафидан такрор-такрор кўчирилиб, қўлёзма ҳолатида етиб келган. Шунинг билан бирга адибнинг маълум бир қисм асарлари қадимги уйғур ёзувида кўчирилган. Бундай бўлишига сабаб, Навоий даврида Ҳирот, Самарқанд, Табриз ва бошқа кўплаб шаҳарларда уйғур ёзуви мактаблари бўлган эди. Шуни таъкидлаб ўтиш лозимки, форсий ва туркий тиллик адибларнинг, жумладан, Хоразмийнинг «Муҳаббатнома» (1353), Камол Хўжандийнинг «Латофатнома» (XIY аср), «Бахтиёрнома» (1432), Фаридиддин Атторнинг «Тазкиратул авлиё» («Авлиёлар тазкираси») (1436), «Меърожнома» (1437) каби асарлари уйғур ёзувида ҳам кўчирилган. Асарлар ичида Навоий асарларининг салмоқли ўрин тутишига ҳеч шак-шубҳа йўқ. Бундай китоблар дунёнинг қайсидир бир мамлакати кутубхоналарида «асрлар сири» бўлиб ётиши ажабланарли ҳол эмас. Қадимги уйғур ёзувида китобат қилинган ана шундай китобларни хорижий мамлакатларнинг «Мўғул қўлёзмалари фондлари»дан излаш лозим. Чунки мўғуллар Чингизхон давридан бошлаб уйғур ёзувини қўллаганлигидан ушбу ёзувда битилган кўпгина асарлар мўғулча қўлёзмалар қаторига киритилган бўлиши мумкин.

Шунингдек, Буюк Британия, Франция, Германия, Швеция, Туркия, Ҳиндистон, Эрон, Хитой, Монголия ва бошқа мамлакатлардаги уйғур ёзувидаги қўлёзмалар фондини астойдил аниқлашни тақозо қилади. Бу ўз навбатида, Навоий қаламига мансуб «Зубдат-ут-таворих», «Идбори мусиқий» ва бошқа асарларнинг ҳар икки хатда — қадимги уйғур ва араб хатида ёзилган қўлёзмаларини аниқлашга имкон беради. Бу чет эллардаги қўлёзмалар фондларига илмий сафар уюштиришни уйғур ёзуви ва тилини биладиган олимларни ва ёшларни тарбиялашнинг муҳим аҳамиятга эга эканлигини кўрсатади.

Юқорида таъкидланганидек, Ф. Раҳмон «Зубдат-ут-таворих»ни «Турк тарихи» деб атаб, 20-йилларда мазкур асардан фойдаланганлигини қайд қилади. Афсуски, 30-йиллардаги турғунлик даврларида кўчирилган асар ҳам бошқа қўлёзмалар қаторида йўқотилган ёки ёндирилган. Эндиликда, Мулла Исматулла Навоийнинг мусиқий асаридан фойдаланганлигига асосланган ҳолда, «Идбори Мусиқий»ни Шинжон Уйғур Мухторияти атрофидан излаш мақсадга мувофиқдир.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ тайёрлаган.

Ҳаж

МУҚАДДАС САФАР

Фуқароларимизнинг виждон эркинлиги борасидаги конституциявий ҳуқуқлари таъминланиб, муборак Ҳаж зиёратига борувчиларга ёрдам кўрсатиш ҳақида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори чиқиши юртимиздаги барча мусулмонлар кўнглини беҳад шод этди. Биз Муборак Ҳаж зиёратига тайёргарлик ишлари қандай кетаётганлиги билан яқиндан танишиш мақсадида Ўзбекистон мусулмонлари идораси қошидаги мачитлар бўлими мудири, Тошкент шаҳар бош имом хатиби Абдуқодир ҳожи Мардон ҳожи ўғиллари билан мулоқотда бўлдик.

— Алҳамдулиллаҳ вассалату вассалому ало Расулуллоҳ. Аммо баъд. Ислом олами учун улкан бўлган Рамазон ҳайити шодлиги тарқалиб улгурмасдан хонадонларимизга иккинчи бир қувонч эшик қоқиб келмоқда. У ҳам бўлса мусулмонлар учун яна бир улуғ кун ҳисобланмиш Қурбон ҳайити байрамидир. Бу байрам шуниси билан ажралиб турадики, унда бутун мусулмонлар Исломнинг бешинчи аркони бўлмиш Муборак Ҳаж фарзини адо этиш учун Маккаи Мукаррамадаги Хонаи Каъбанинг зиёратига борадилар.

Мана шу улуғ кун арафасида муборак сафарни адо этишда фуқароларимизга қулайликлар ва тегишли шароитларни яратишга давлат томонидан ёрдам кўрсатиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан чиқарилган қарор биз, мусулмонларни жуда ҳам қувонтириб юборди. Бу қарорни ўқир эканмиз, унда муборак Ҳаж сафарига боғлиқ барча томонлар эътиборга олинганлигини кўрамиз. Айниқса ҳар хил тушунмовчилик ва норозиликларнинг олдини олиш мақсадида бу ишга кенг жамоатчилик ва маҳалла фаолларининг жалб этилганлиги ҳамда оммавий ахборот воситалари бу соҳани кенг ёритиб боришини ҳам мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз. Бундан ташқари иқтисодий жиҳатдан мураккаб бугунги шароитда ҳам сафарга отланаётганлар ҳар бири учун эркин алмашинадиган валюта — 1346 Америка долларини имтиёзли нархда алмаштириб беришга қарор қилинганлиги ҳукуматимизнинг барча мусулмонларга бўлган катта ҳурмати, деб биламиз.

— Тақсир, муборак Ҳаж зиёратининг моҳияти тўғрисида ҳам икки оғиз тўхталиб ўтсангиз.

— Ҳаж — бу ҳам жисмоний, ҳам моддий ва руҳий жиҳатдан қилинадиган улуғ ибодатдир. Зеро, ҳожилар бу муқаддас зиёратни адо этмоқ учун жуда узоқ йўллар босиб, кўп машаққатларни бошдан кечирадилар, жазирама қуёш ва сувсизлик азобларига чидаш берадилар, фақиру бечораларга хайру садақа қиладилар, Оллоҳ йўлига қурбонликлар қиладилар.

Ҳазрати пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо Саллолоҳи Алайҳи васаллам «Ана шу йўлда бир дирҳам пул сарфласангиз унга минглаб савоб бахш этилади. Агарда кимки ҳалол пул, соф ният билан Ҳаж зиёратларини адо этса у онадан қайта туғилгандай барча гуноҳларидан фориғ бўлади», деб марҳамат қилганлар. Гапнинг индаллосини айтганда, чин дилдан ва ҳалол маблағга қилинган Ҳаж сафари, — бу дуолар мустажоб бўладиган улуғ ибодатдир.

— Муборак Ҳаж сафарини ташкил этишга қандай тайёргарлик кўриляпти?

— Инсон манфаатлари йили бўлмиш қутлуғ йилда ҳожиларимизнинг муборак сафарга соғ-саломат, эсон-омон бориб келишларини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон мусулмонлари идораси билан бир қаторда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги дин ишлари бўйича қўмита, Ички ишлар, Ташқи ишлар, Соғлиқни сақлаш вазирликлари, «Ўзбексавдо» давлат акционерлик уюшмаси, «Ўзбекбирлашув» уюшмалари ҳамкорлигида тадбир режалари ишлаб чиқилди. Бинобарин, ҳар бир вазирлик, уюшма ўз зиммасига керакли масъулиятларни олди. Иншоолло, бу йил республикамиздан жами 3500, шаҳримиздан эса 600 киши Ҳаж сафарига жўнаши мўлжалланган.

— Тақсир, муборак сафарга отланган ҳамшаҳарларимиз кўпчиликни ташкил этаётган экан. Айтингчи, муқаддас зиёратга Ислом арконларидан яхши хабари бўлмаган, тасодифий кишилар эмас, ҳақиқатан ҳам энг муносиб фуқароларимиз боришлари учун қандай тадбирлар амалга оширияпти? Умуман, Ҳаж сафарига отланганлар учун қандай талаблар қўйилаётгани ҳамда унинг муддатлари хусусида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

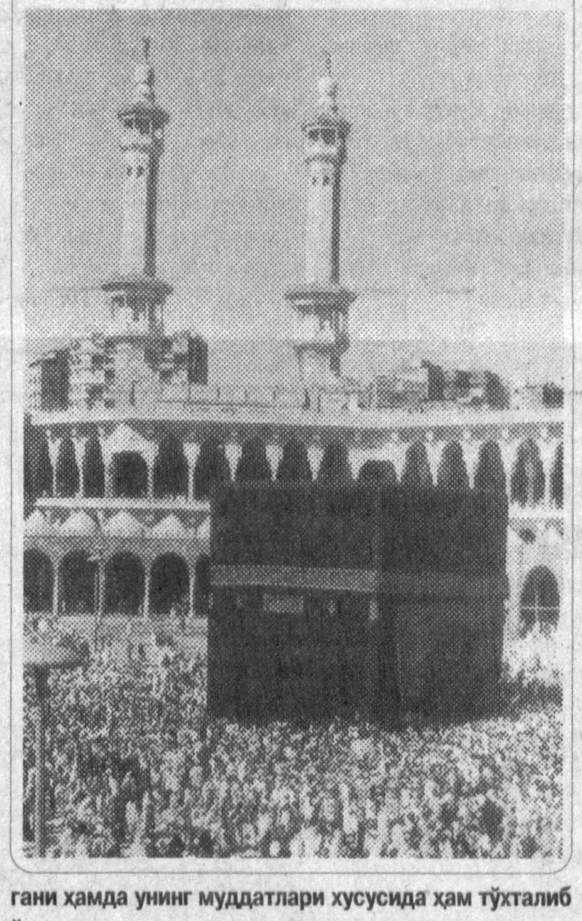

— Ҳаж сафарини ташкил этиш учун махсус комиссия тузилиб, унинг таркибида имтиҳон — синов ҳайъати фаолият кўрсатмоқда. Ҳайъат таркибидан эса Ўзбекистон мусулмонлари идораси, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита, «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази, «Маҳалла» ва «Нуроний» жамғармалари вакиллари ўрин олган. Ҳажга бориш ниятидаги фуқароларнинг жамоатчилик вакиллари иштирокида тузилган рўйхатига асосан уларнинг имтиҳон синов муддати шаҳримизда 22 февралдан 5 мартга қадар белгиланган. Ушбу муддат тугагунигача, яъни 5 мартга қадар барча хоҳловчилар ўз аризаларини топширишлари мумкин. Ҳозирги кунгача 2 мингга яқин ҳамшаҳарларимиздан Ҳаж сафарига чиқиш аризалари тушди. Уларнинг ҳаммасини адолатли комиссия аъзолари иштирокида батафсил синовдан ўтказамиз ва албатта ушбу муборак сафарга маънан, руҳан ва жисман энг муносибларни танлаймиз. Зеро, шариат аҳкомларига кўра ҳам Исломнинг иймон, намоз, рўза ва закот каби тўртта арконларини мукаммал бажарганларга бешинчи — Ҳаж амалини адо этишга рухсат берилган. Шариатга кўра яна шу нарса ҳам эътиборга олинадики, Ҳажга борувчи балоғатга етган, ақли-ҳуши жойида, жисмоний жиҳатдан соғлом бўлиши ҳамда Ҳаж сафарига бориш учун кетадиган сарф-харажатларидан ташқари қайтиб келгунига қадар оила аъзоларининг еб-ичиб ўтиришлари учун кифоя қиладиган даражада маблағга эга бўлмоқлиги даркордир. Яъни Ҳаж ана шундай кишиларгагина Оллоҳ тарафидан фарз қилинган ибодатдир.

Аёллар учун ҳам худди шу шартлар буюрилган бўлиб, уларга қўшимча яна бир талаб ҳам бор. Яъни аёл киши Ҳажга ўз эри билан ёки бирор маҳрами билан бирга бориши лозимдир. Маҳрам — аёл киши билан никоҳдан ўтиши мумкин бўлмаган эркакни билдиради ва унга аёлнинг отаси, ака-укалари, тоғалари, амакилари, қайнотаси, қайин бўйинлари кабилар киради.

Бу йилги имтиҳон синови шу нарсани кўрсатяптики, мусулмонлар орасида барча арконларни бажарган билимдон, иймонлилар сони зиёдадир. Энг муҳими, синовдан ўта олмаётганлар ва маҳрами бўлмаган аёллар «биз ҳали тайёр эмас эканмиз», дея тушунган, шариат ҳукмига бўйсунган ҳолда шартларимизга кўниб рози бўлиб кетмоқдалар.

Ҳажга отланганлар учун синов шартларини қўйишдан яна бир мақсад шуки, юқорида айтганимиздай Ҳаж — бу дуолар мустажоб бўладиган ибодатдир. Бинобарин, келажаги буюк давлатимизнинг эртанги кунда ижтимоий, иқтисодий, сиёсий жиҳатдан янада равнақ топишида пок, ҳалол, эътиқоди бут, иймони бақувват кишилар, табаррук ҳожилар дуоларининг ҳам ўрни бордир. Шундай муносиб инсонларни юбориш эса бизнинг зиммамиздаги катта масъулиятдир.

— Имтиҳон синовидан ўтганлар Ҳаж сафарига қачон жўнайдилар?

— Талабгорларнинг синовдан ўтишига қараб улар 24 февралдан 14 мартгача тиббий кўрикдан ўтказилади. 15 мартдан 25 мартгача Саудия Арабистони давлати элчихонасининг вакиллари ҳужжатларни расмийлаштиришади. Ана шундан кейин самолётларда белгиланган маълум кунларда муборак Ҳаж сафарига жўнаб кетиш мумкин бўлади. Тўғри, ҳали ҳаво рейси режалари тузилганича йўқ. Бироқ сафар апрель ойининг дастлабки кунларидан бошланади.

Фурсатдан фойдаланиб шуни ҳам таъкидлаб ўтишни истардимки, собиқ Иттифоқнинг мусулмонлар истиқомат қиладиган ҳамма республикалардаги Ҳажга борадиган фуқароларининг сони қўшилганда ҳам бизнинг ҳожиларимиз каби катта миқдорни ташкил этмайди. Шунинг ўзидан ҳам фуқароларимизнинг иқтисодий томондан ўзларига тўқ бўлиб бораётганликлари, шунингдек ҳурматли юртбошимизнинг эътиқод эркинлиги тўғрисидаги ғамхўрликлари яққол кўриниб турибди.

— Ҳаж сафарига отланган юртдошларимизга тилакларингиз.

— Бизлар ислом оламида маълуму машҳур Имом Бухорий авлодларимиз. Халқимиз орасида жуда кўплаб олиму уламолар, фозил-донишмандлар етишиб чиққан. Ҳаж сафарида ҳам ўз одоби-ахлоқимиз, ибодат билимларимиз билан ўтмишдаги авлодларимиз руҳини шод этсак. Оллоҳ таолодан биз мусулмонларга мана шундай шароитлар яратиб бераётган давлатимиз ва ҳукуматимиз раҳбарларининг ишларида улкан омадлар тилаб, республикамиздан сафарга отланган барча мусулмонларга Ҳаж зиёратининг қабул бўлишини сўраб қоламиз.

Суҳбатдош
Дилшод ИСРОИЛОВ.

Тиббиёт

КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ВАЗИФАЛАР

Тошкент шаҳар ҳокимлигида эпидемияга қарши фавқулодда комиссия йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда соғлиқни сақлаш, ички ишлар, ободонлаштириш, савдо, сув хўжалиги соҳаси раҳбарлари, туманлар ҳокимлари иштирок этишди.

Шаҳар санитария-эпидемиология бош бошқармаси бошлиғи Абдулла Мирзаевнинг Тошкент шаҳрида ўткир юқумли ичак касалликларининг олдини олиш бўйича 1996 йилда амалга оширилган ишлар ва 1997 йилдаги вазифалар мавзусидаги маърузаси тингланди. Шунингдек мажлисда сув хўжалиги, савдо, бошқа ташкилотлар вакиллари қилинаётган ишлар, кўрилаётган чора-тадбирлар хусусида гапиришди.

Муҳокама жараёнида шаҳримиз аҳолисини айниқса ёз пайтларида тоза ичимлик суви билан таъминлаш, аҳоли яшайдиган жойларнинг тозалигига риоя этиш, сув ҳавзаларининг санитария аҳволи, бозорларда сотилаётган тайёр озиқ-овқат маҳсулотлари сифатини назорат этиш, дайди жониворларни тутиш борасидаги ишлар қониқарсиз эканлиги маълум бўлди. Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазири Шавкат Каримов сўзга чиқиб, шаҳримизда тарқаш эҳтимоли бўлган юқумли хасталикларнинг олдини олиш учун кўрилиши зарур бўлган чора-тадбирларга тўхталди. Пойтахтга келадиган сув Тошкент вилояти ҳудудидан ўтиши сабабли бу ишларда вилоят билан баҳамжиҳат иш кўриш лозимлигини таъкидлади.

Йиғилишни Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Атҳам Миржалилов олиб борди.

Абдулло МАЛИКОВ.

Маънавият

«ОЛТИН МЕРОС»: ТУРКИЯ ТОПИЛМАЛАРИ

Халқимизнинг жаҳонга татигулик олтин мероси борлиги яхши маълум. Бизга битмас-туганмас абадул-абад хазина қолган. Аммо кўпдан-кўп сабабу оқибатлар натижасида бу ноёб меросимизнинг намуналари дунё бўйлаб сочилиб кетди.

Ҳозирги пайтда ҳам дунёдаги кутубхоналар заҳиралари, шоҳлару султонлар хазиналари, вақфлар фондлари-ю, шахсий жамғармалар йиғинлари билан танишманг, қадимий, ноёб қўлёзма китоблару, турли мавзулардаги асарларга, амалий санъат намуналари-ю мусиқа, тасвирий санъатнинг бебаҳо буюмларига дуч келасиз.

Мустақилликка эришгач, кўп савобли ва хайрли ишлар қатори «Олтин мерос» халқаро жамғармасининг ташкил этилиши маданиятимиз тарихида бемисл аҳамиятга молик бўлди. Жамғарма ходимлари, унинг атрофига уюшган фидоий фаоллар халқимизнинг жумҳуриятимиз ҳамда жаҳонда сочилиб ётган олтин мероси — ёзма ва оғзаки адабиёт намуналари, амалий санъат, мусиқа маданияти, тарихий ҳужжатлар, солномалар, асарлар ва бошқаларни ўрганиш, тўплаш, йиғиш ишига астойдил киришдилар.

Биз «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармаси раёсати қарорига кўра, бир ойдан ошиқ вақт Туркияга ташкил этилган сафар-экспедицияда бўлиб қайтдик. «Олтин мерос» ташкил этган ва Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Давлат Маданият институти қўллаб-қувватлаган бу сафарда ўзбек ва турк олимлари ҳам қатнашдилар. Биз Истамбул, Анқара, Кўниё каби шаҳарларнинг марказий ва маҳаллий кутубхоналарида, «Тўпқопи»саройи, «Турк ислом», «Турк ҳарбий» тарих ва санъат музейларида жиддий изланишлар олиб бордик. Туркиялик дўстларимиз Бакир Биринчи, Ҳасан Сузар, Режаб Шенол, Салоҳиддин Қаймоқчи, Бирол Шенол, Эрол Шенол, Эрдўғон Шенол, Эрдўғон Аслиячи, Милар Калофан, Содиқ Турол, Камол Эрарслан, Жевдат Кўркон ўғли, Сулаймон Мардон ўғли каби адабиёт, санъат, илм-фан вакилларининг катта ёрдамлари билан ўзбек мумтоз адабиёти, халқ оғзаки ижоди, амалий санъат ва китобот санъатига оид қимматли қайдлар, ахборотлар ва маълумотларни тўпладик. Ҳазинийнинг ғазаллар мажмуаси, Баҳоуддин Нақшбанднинг икки китоби, Амир Темур даврида ёзилган Қуръони Карим нусхалари, Тўпқопи саройида сақланаётган Амир Хусрав Деҳлавий, турли шоирларнинг мажмуалари, маснавийлар тўпламлари, Ҳофиз девони, Ҳусайний девони, Низомий «Ҳамса»си, Ҳусайн Бойқаро девони, Фирдавсий «Шоҳнома»си, Қосим ал Анвар куллиёти, «Зафарнома», Камол Хўжандий девони ва бошқалар, Али Қушчининг сандал ёғочидан ясалган нафис безакли сандиғи, Анқара миллий кутубхонасининг қўлёзмалар каталогидан топилган Алишер Навоийнинг «Насоиймулмуҳаббат» асарининг профессор Кемол Эраслан томонидан тайёрланган тўла матни, профессор Мехмет Саройнинг «Янги турк жумҳуриятлари тарихи» туркумида чиққан «Ўзбек турклари тарихи», шоир Чўлпоннинг танланган асарлари, «Манас», «Гўрўғли» достонлари, адабиёт, тарих, фалсафа, тил, тиббиётга доир китоблар, Навоий, Амир Темур, Али Қушчи, Бобур ҳақидаги афсона-ривоятлар шулар жумласидандир.

Экспедиция давомида Анқаранинг Кечиёрон Белედияси Комил учақ маҳалласида соҳибқирон Амир Темурнинг 660 йиллик юбилейи муносабати билан ташкил этилган Соҳибқирон номидаги маданият ва истироҳат боғи ҳақидаги материаллар, Измирда ташкил этиладиган «Туркий халқлар абадий дўстлиги» маданий-маърифий мажмуи ҳақидаги маълумотлар, Чўлпон, Фитрат ва бошқа адибларга бағишланган газета ва журналлар материаллари ҳам қўлга киритилди. Ота Туркнинг Амир Темур ҳақидаги мақоласининг аниқланиши ҳам қизиқарлидир.

Туркия сафарида қўлга киритилган энг муҳим ютуқларидан яна бири — Анқара ва Истамбулда Ўзбекистон «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармасининг хорижий бўлимлари очилишидир. Йиғилган истамбулликлар бир овоздан Ўзбекистонни яхши билган ва бу ерда 4 фабрика қурган Режаб Шенол деган тижоратчини бўлим бошлиғи этиб сайладилар. Анқара бўлимига эса Ҳожи Бектош Валий вақфининг вице-президенти Сулаймон Мардон ўғли сайланди. Режаб Шенол ва Сулаймон Мардон ўғли ўзбек ва турк халқларининг абадий дўст-биродарликларининг ҳормас-толмас ташкилотчиларидандир. Ҳар икки бўлим ўз фаолиятини бошлаб юборди.

«Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармасининг Туркия жумҳуриятига уюштирган илмий экспедицияси жуда муҳим ишларни бажариб қайтди. Қўлга киритилган материаллар, хусусан китоблар бебаҳодир. Уларнинг баъзи бирлари оригинал ҳолда, бошқалари эса фото, ксеронусхалар асосида республикамизга келтирилиб, хайрия ташкил этаётган миллий кутубхона ва музейда сақланади. Баъзилари чоп этилади. Истамбул бўлимининг бошлиғи Режаб Шенол Ўзбекистоннинг бирон-бир жойида кутубхона биносини қуриб, уни зарур китоблар билан таъминлаш истагини билдирди. Сулаймон Мардон ўғли эса Тошкентдаги турк-ўзбек «Тонг юлдузи» қўшма фирмасининг ишини жонлантириб, тушган маблағнинг эллик фоизини «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармасига беришга қарор қилди. Измир, Куниё, Кастрома, Қайсари, Эски шаҳар, Оқ шаҳар каби Туркия шаҳарларида ҳам «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармасининг бўлимларининг очилиши режалаштирилди. «Тўпқопи», «Ҳарбий», «Турк ислом» музейлари фондларида, шахсий кишилар жамғармаларида сақланаётган қўлёзмаларни, халқ амалий санъати ва тарихимизга оид нодир материалларни ўрганиш давом эттирилади.

Малик МУРОДОВ,
филология фанлари доктори,
профессор.

Мулоқот

САВОЛ СИЗДАН — ЖАВОБ БИЗДАН

Газетамизда илгари хабар қилганимиздек, 15 февраль куни соат 10.00 дан то 12.00 гача Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси раҳбарияти ва аҳоли ўртасида бевосита мулоқот ўтказилди. Қуйида ушбу мулоқот билан таништирамиз.

— Тошкент вилояти, Ўрта Чирчиқ тумани, Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигида яшовчи Ольга Ким бўламан. Саволим қуйидагича: Россияда яшайдиган укамни ўз уйимга рўйхатга ўтказсам бўладими?

Тошкент шаҳар ИИББ хорижга чиқиш, келиш ва фуқаролик бошқармаси бўлим бошлиғи ўринбосари, милиция подполковниги Турғунбой Турсунов жавоб беради:

— Сизга авваламбор, шуни айтиб ўтиш лозимки, укангиз фуқаролик масаласини ҳал қилиб олсинлар. Рўйҳатга ўтиш кейинги босқичда амалга ошириладиган иш. Ҳар бир кишининг ҳужжатлари якка тартибда ўрганиб чиқилиб, кейин хулоса қилинади.

— Мен Чилонзордан Рустам Миртожиевман. Айтингчи, қандай қилиб ички ишлар идораларига хизматга кирса бўлади?

Шахсий таркиб билан ишлаш хизмати бошлиғи ўринбосари, милиция майори Адҳамжон Аҳмадбоев жавоб беради:

— Рустамжон, ички ишлар идораларига кириш учун аввалрмбор Ўзбекистон фуқароси бўлмоқ керак. Ҳарбий хизматни ўтаб қайтган, ёши 30 гача бўлган, бўйи 170 сантиметрдан кам бўлмаган йигитлар ёки бўлмаса 165 сантиметр бўйга эга қизлар милиция хизматига қабул қилинадилар. Хизматга қабул қилинаётганлар албатта шаҳарда ўз уйларига эга бўлишлари лозим.

Яна шуни таъкидлаб ўтишни истардим. Хизматга янги қабул қилинаётган йигит-қизлар ҳарбий врачлик кўрик талабларига тўлиқ жавоб беришлари керак. Бундан ташқари қизиқувчилар учун бир нарсани айтиб ўтаман. Ички ишлар вазирлиги академиясининг кундузги бўлимига 26 ёшгача бўлган йигит-қизлар қабул қилинадилар. Ҳарбий-техника ва Ёнғиндан сақлаш олий мактабларига кирувчилар учун ҳам шундай талаб қўйилган.

— Чилонзор туманида яшайман. Пенсионер Шароф Шамсуддиновман. Қандай қилиб паспортдаги миллатни ўзгартирса бўлади?

Бу саволга ҳам Турғунбой Турсунов жавоб беради:

— Паспортдаги миллатни ўзгартириш учун етарлича асос бўлмоғи лозим. Сизга шуни маълум қиламанки, бундай имконият кишига фақат бир марта берилади.

Улуғбек туманидан Бахтиёр Мусурмоновман. Қандай маст ҳолатдаги одам ҳушёрхонага келтирилади?

Жиноят-қидирув бошқармаси бошлиғи ўринбосари, милиция подполковниги Абдусамад Одилов жавоб беради:

— Ўзини фаҳм-фаросатли, маданиятли деб ҳисоблайдиган одам меъёридан ортиқча спиртли ичимлик ичиб, кўчага чиқмайди, албатта. Истайсизми, йўқми ичган киши барибир бир ҳунар чиқаради. Айтайлик, бировга тегмади. Лекин ташқи кўринишидан қизариб, бўзариб ёки оғзидан нохуш ҳид анқиб жамоатга салбий таъсир кўрсатади. Жуда бўлмаса тугмаларини ечиб ярим яланғоч ҳолда юради. Бу албатта соғлом кишилар учун жуда нохуш ҳол. Ҳушёрхонага келтирилаётганларга келсак, улар асосан думалаб, қулаб, беҳуш ётган кишилардир.

— Ҳамза туманидан Саломат Хўжаева. Автоуловларни олиб қочишга уринганлар ҳақида телевизорда жуда кўп кўрсатишяпти. Олиб қочилган автоуловларнинг неча фоизи топилмокда?

— Биз бу йил автоуловларни олиб қочиш билан шуғулланган учта катта гуруҳни қўлга олдик. Улар орасида хориж машиналарини саноқли сонияларда олиб қочишга мослашган шахслар ҳам бор. «Мерседес», «Тойота», «БМВ» русумли автомашиналарни ўғирлаш билан шуғулланган шахслар собиқ СССРнинг деярли ҳамма республикалари фуқароларидир. Автоулов ўғирлиги билан боғлиқ 90 фоиз жиноятни ўз вақтида очмоқдамиз.

Саломатхон, автомобилингиздан кўнглингиз тинч бўлишини истасангиз, уни дуч келган жойда қолдирманг. Агар эринмасангиз автоуловни олиб қочишга қарши мосламадан биттасини ўрнатиб қўйинг. Бу юмушни ҳар бир техник хизмат кўрсатиш шохобчаси амалга оширади.

— Мирзо Улуғбек тумани, Буюк Ипак йўли кўчасида яшовчи Вера Сергеевна Капитошина. Менинг бир арзим бор. Ҳудуд нозиримиз бор. Исмини билмайман. Фамилияси Шомуродов. Яхши ишламайди. Муомаласи ҳам яхши эмас.

— Биз у киши билан ўзимиз гаплашиб, натижасини сизга етказамиз.

— Миробод тумани, Нукус кўчасида яшовчи Татьяна Кухлевскаяман. Айтингчи, ДАН ходими автомашина ичидаги кишиларнинг ҳужжатлари ва юкларини текшириш ҳуқуқига эгами?

ДАНБ бўлим бошлиғи, милиция майори Азиз Умаров жавоб беради:

— ДАН ходимлари машинанинг, аниқроқ қилиб айтганда ҳар бир техника воситасининг соз, носозлиги, ҳужжатларини текшириш билан бир қаторда унинг юкхонаси, шубҳа туғилганда эса ичидаги йўловчиларнинг ҳужжатларини текшириш ҳуқуқига эга. Бу иш нафақат Ўзбекистонда, балки бутун жаҳон амалиётида қўлланиб келинмоқда.

— Сирғали 5-мавзесидан Тоҳир Раҳимовман. Азиз акага саволим бор. Янги йилда йўл солиғи ошибди деб эшитдик. Агар мумкин бўлса унинг миқдори қанча бўлганлигини билиб олсак.

— Янги йилдан йўл солиғи ошганлиги тўғри. Автотранспорт (енгил автомашиналар учун) воситаларининг ҳар бир от кучи учун 14 сўм 10 тийин баҳо белгиланди. Агар Сизнинг автомобилингиз 100 от кучига эга бўлса 1410 сўм пул тўлайсиз.

— Ҳайдовчилик гувоҳномасини олиш ҳақида ҳам бироз тушунча бериб ўтсангиз.

— Ҳайдовчилик гувоҳномаларини олиш учун 3 ёки 6 ойлик махсус курсларни битириб чиқиш керак. Бунинг учун ўз туманингиздаги ёки сизга қулайроқ бўлган ердаги мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамиятига мурожаат қилсангиз бўлади.

— Акмал Икромов туманидан Солижон Қосимовман. Менинг саволим қуйидагича: Ҳар бир қурилаётган автомобиль тўхташ жойи учун ДАНБнинг рухсати бўлиши лозимми?

— Албатта. Янги қурилаётган ҳар бир автомобиль тўхташ жойи транспорт воситаларининг қатновига халақит бермаслиги лозим. Шунинг учун Давлат автомобиль назорати бошқармасининг албатта розилиги бўлиши керак.

— Собир Раҳимов тумани, Абдулла Набиев маҳалласидан Зокиржон Мирзаевман. Ҳудуд нозири ҳар кўрганда паспортингизни алмаштиринг, деб қўймаяпти. Ахир бунинг учун 2000 йилгача муҳлат берилган-ку.

— Зокиржон, янги паспорт алмаштириш учун бор-йўғи уч-тўрт кун вақтингиз кетади. Суратга тушиб келтириб берсангиз, ходимларимиз янги паспортни тайёрлаб қўлингизга тутқазадилар. 2000 йилни кутиб ўтириш шартми? Қолаверса, сиз мустақил Ўзбекистоннинг фуқаросисиз. Номи харитадан ўчиб кетган СССРнинг эмас, Ўзбекистон паспорти ҳар биримизнинг фахримиз эканлигини чин дилимиздан ҳис қилишимиз керак.

— Шайхонтоҳур тумани, «Марказ-27» мавзесида яшовчи Нина Сергеевна Нехайчук бўламан. Ўғлим Киевдан бир неча кунга меҳмон бўлиб келмоқчи эди. Нима қилишимиз керак?

— Меҳмон келса, жон устига дейди, халқимиз. Биз азал-азалдан меҳмондўст халқмиз. Нина Сергеевна, ўғлингиз келса ўзингиз яшайдиган ЖЭКка олиб бориб рўйхатдан ўтказасиз. Кетишда яна бир учрашиб рўйхатдан ўчирасиз.

— Бектемирлик Малик Чўлиевман. Айтингчи «02»га хабар берсак, милиция наряди неча дақиқада етиб келади?

ИИББ навбатчилик қисми бошлиғи, милиция полковниги Баҳодир Шодиев жавоб беради:

— Кеча-кундуз «02» телефонида оператор қизларимиз ўтиришади. Улар ташвишли хабарни олишлари билан уни дарров керакли жойларга етказишади. Ходимларимиз дарров белгиланган жойга етиб боришади. Бунга саноқли дақиқалар кетади, холос.

— Айтингчи, сизлар ҳам кераклича замонавий техникалар билан таъминланганмисизлар?

— Шаҳар ҳокимлигининг ёрдами билан бизга бир нечта янги замонавий «Опел», ДЭУ, «УАЗ» русумли автомашиналар ва янги русумдаги компьютерлар ажратилди.

— Яккасарой туманилик Ёдгор Элёровман. Яқинда ДАН ходими йўл-ҳаракати қоидасини бузганлик учун 600 сўм пул тўлайсиз деб жарима қоғозини тутқазди. Шу қанчалик тўғри?

— Ҳайдовчи йўл қоидасини биринчи марта бузса 300 сўмдан 600 сўмгача жарима тўлайди. Иккинчи марта бузса 600 дан 1200 сўмгача. Бу ҳол бир йилда учинчи марта такрорланса имтиҳон топширишга тўғри келади.

— Юнусободлик Ҳабибулла Нишоновман. Пойтахтда хорижликлар кўпайиб кетди. Айниқса, улар орасида меҳмонхоналарда турмасдан шахсий уйда яшаётганлари ҳам кўп. Бу қонунийми?

— Ўзбекистонда яшаётган ҳар бир хориж фуқароси шахсий уйларда туриши учун ички ишлар идораларидан рухсат олиши керак. Акс ҳолда бу қонунга зид иш ҳисобланади.

Ҳа, шу куни, ҳамшаҳарларимизнинг қўнғироқлари бир зум бўлса-да тинмади. Ўйлаймизки, бевосита мулоқот орқали улар ўзлари учун зарур бўлган кўплаб ҳаётий маълумотлар, йўл-йўриқлар олдилар.

Дилшод ИСРОИЛОВ,
Мирза АБДУЛЛАЕВ.

Маданият

МУСИҚА ГУЛДАСТАСИ

Акмал Икромов туманидаги 9-мусиқа мактабида тумандаги мусиқа ва санъат мактаблари, турли тўгаракларда ўз маҳоратларини ошираётган истеъдод ғунчаларининг «Наврўз-97» кўрик-танлови бўлиб ўтди. Унда иштирок этган ёшлар санъатнинг турли жанрларида истеъдодларини намойиш этдилар. Ўз дастурлари билан кўпчиликнинг эътиборини қозонган ёш санъаткорлар ҳомий ташкилотлар, туман маданият ишлари бўлимининг махсус совринларини олишга муваффақ бўлдилар ҳамда якунловчи концерт томошасида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

* * *

Алексей Толстой номли кутубхона ва «Феруза» маданият уйи ижодий жамоалари «Истеъдод ғунчалари» деб номланган тадбир ўтказдилар. Унда Мирзо Улуғбек туманидаги ижодкор ёшлар ўзларининг илк ижод намуналари билан иштирок этишди. Адабиётнинг сеҳрли оламига кириб келаётган ёшларга Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг бир гуруҳ ижодкорлари оқ йўл тиладилар. Тадбир сўнгида маданият уйида фаолият олиб бораётган «Бойчечак» болалар рақс гуруҳи янги тайёрланган «Рақсларда ҳаёт нафаси» деб номланган дастурини тақдим этдилар.

* * *

Фурқат маданият уйининг «Экипаж» эстрада студияси ижодий жамоаси «Мусиқа олами мўъжизалари» деб номланган янги дастур билан саҳнага чиқдилар. Жаҳон мусиқаси, мусиқа олами, унинг ижодкорлари ҳаётидан олинган ҳангомалар, опералардан лавҳалар ва бошқа кўплаб қизиқарли дастурлардан иборат концерт томошаси шу кунларда шаҳримиз маданият масканларида кенг томошабинлар оммасига тақдим этилмоқда.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ ВА РАДИОЛАШТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

Алоқа хизматлари кўрсатиш ва якуний қурилмалар, яъни факс, радиоузайтиргичлар, автоматик номер аниқлагичлар сотиш билан боғлиқ фаолият кўрсатаётган Ўзбекистон Республикаси юридик ва жисмоний шахслари, хорижий юридик шахс ва фуқаролар

ЭЪТИБОРИГА ҚУЙИДАГИЛАРНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:

Умумдавлат телефон тармоғига уланган барча алоқа воситалари Ўздавлатстандартнинг тегишли сертификатларига эга бўлишлари, радиочастоталар (радиоузайтиргичлар ва радиотелефонлардан) фойдаланувчи тизимлар эса Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлигининг электромагнит тўлқинларининг ўриндошлик марказида рўйхатдан ўтказилган бўлишлари лозим.

Умумий фойдаланиш тармоғига уланишга рухсат телефон алоқаси тармоқлари томонидан берилади.

Якуний қурилмалар, алоқа тизимлари ва телефон станциялари умумдавлат тармоғига ўзбошимчалик билан мустақил равишда уланган ҳолларда телефон алоқаси тармоқлари абонент рақамини ҳеч қандай огоҳлантиришсиз узиб қўйиш ҳуқуқига эга.

Телефон алоқаси тармоқлари манзиллари:

Миробод (50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59-АТСлар) — Нукус кўчаси, 87-уй. Тел: 55-04-25.

Мирзо Улуғбек (60,61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69-АТСлар) — Ҳожибоев кўчаси, 45-уй. Тел: 62-05-25.

Собир Раҳимов (29, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49-АТСлар) — Ўрозбоев кўчаси, 21-уй. Тел: 29-04-25.

Ҳамза (21, 22, 23, 24, 25, 32, 33, 34, 35, 36, 37-АТСлар) — Асомов кўчаси, 2-уй. Тел: 35-04-25.

Чилонзор (16, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79-АТСлар) — Чилонзор даҳаси, 3-мавзе, 46-уй. Тел: 77-04-25.

Янгиобод (90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99-АТСлар) — Кадишев кўчаси, 17-уй. Тел: 97-04-25.

Маълумотлар учун телефон: 54-36-73.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Телефон алоқаси хизматлари (абонентлик тўловлари, халқаро ва шаҳарлараро сўзлашувлар учун тўловлар ва бошқалар) учун ҳисоб-китоб қилишда қулайликлар яратиш мақсадида шаҳар телефон тармоғи абонентлари учун алоқа узелларидаги анжомларга қўшимча равишда Тошкент шаҳрининг қуйидаги Автомат телефон станцияларида янги ҳисоб-китоб гуруҳлари ва кассалар жиҳозланиб фаолият бошлади:

1. Ҳамза телефон алоқаси тармоғи (узели):
24-АТС — Юнусобод даҳаси, 4-мавзе, Каймаков кўчаси.
Маълумотлар учун телефон: 24-29-29.
33-АТС — Охунбобоев кўчаси, 3.
Маълумотлар учун телефон: 36-18-20.
1997 йил 5 мартдан бошлаб эса Чимкент йўли, 4 «а» уйда жойлашган 25-АТС фаолият кўрсатади.
2. Собир Раҳимов телефон алоқаси тармоғи:
45-АТС — О. Хўжаев кўчаси.
Маълумотлар учун телефон: 45-84-21.
47-АТС — Истироҳат даҳаси. Ибрат кўчаси.
Маълумотлар учун телефон: 47-16-42.
3. Миробод телефон алоқаси тармоғи:
50-АТС — Қушбеги даҳаси.
Маълумотлар учун телефон: 50-02-70.
51-АТС — Сирғали даҳаси, 8.
Маълумотлар учун телефон: 51-88-51.
4. Мирзо Улуғбек телефон алоқаси тармоғи:
65-АТС — Қорасув-3 даҳаси, Абдалин кўчаси.
Маълумотлар учун телефон: 65-03-99.
5. Чилонзор телефон алоқаси тармоғи:
16-АТС — Чилонзор даҳаси, 19-мавзе, Қатортол кўчаси.
Маълумотлар учун телефон: 16-31-91.
6. Янгиобод телефон алоқаси тармоғи:
90-АТС — Қўйлиқ-3 даҳаси, Алимбеков кўчаси, 15.
Маълумотлар учун телефон: 92-44-99.
Иш тартиби: ҳар куни соат 8.00 дан — 19.00 гача; шанба куни соат 8.00 дан — 17.00 гача.
Якшанба — дам олиш куни.
Шу билан бирга бирлашма раҳбарияти абонентлар эътиборига телефонлаштириш ҳамда алоқа иши сифати билан боғлиқ масалалар бўйича телефон алоқаси тармоғи бошлиқлари ва бош муҳандисларининг аҳолини қабул қилиш кун ва соатларини маълум қилади:
Тармоқ бошлиқлари: душанба, пайшанба — соат 15 дан 18.00 гача.
Ҳар ойнинг биринчи шанбасида — соат 9.00 дан 12.00 гача.
Тармоқларнинг бош муҳандислари: душанба — соат 9.00 дан 12.00 гача.
Ҳар ойнинг иккинчи шанбасида — соат 9.00 12.00 гача.

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

«ЙИЛНИНГ ЭНГ ЯХШИ ЖУРНАЛИСТИ» ТАНЛОВИ

Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фонди мамлакатимиз ҳаётида юз бераётган беқиёс ўзгаришларни, амалга оширилаётган демократикислоҳотларни кенг тарғиб қилиш, одамларда она- Ватанга, истиқлол ғояларига, миллий қадриятларга садоқат туйғуларини шакллантириш йўлида астойдил ижод қилаётган матбуотимиз фидойиларини рағбатлантириш мақсадида ҳар йили, **«Йилнинг энг яхши журналисти»** танловини ўтказади.

1997 йил — Инсон манфаатлари йили деб эълон қилингани, дунёда энг ноёб бойлик бўлмиш инсон ҳаётига, шаънига, қадр-қимматига жамият эътиборини қаратиш лозимлиги муносабати билан бу йилги танловда халқимизнинг моддий ва маънавий манфаатдорлигини ошириш, инсон ҳуқуқлари ҳамда эркинлиги тўла таъмин этилиши борасида қилинаётган ибратли ишлар ҳақида ёзилган мақолаларга алоҳида эътибор қаратилади.

Танловда республика, вилоят, шаҳар ва туман газеталари, журналистлар, Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги, телевидение ва радио журналистлари, жамоатчи мухбирлар қатнашишлари мумкин.

Танлов қуйидаги йўналишлар бўйича ўтказилади:

— ижтимоий-сиёсий;

— иқтисодий;

— маънавий-маърифий;

— Ўзбекистон ва халқаро ҳаёт.

«Йилнинг энг яхши журналисти» танловига июнь ойида якун ясалади.

Танловга номзодлар таҳририятлар, жамоат ва давлат идоралари томонидан тавсия этилади.

Ғолиблар мавзу йўналишлари бўйича қуйидаги тартибда тақдирланади.

1. Биринчи мукофот (тўртта) — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 50 баробари миқдорида.

2. Иккинчи мукофот (саккизта) — ҳар бири энг кам иш ҳақининг 25 баробари миқдорида.

3. Учинчи мукофот (ўн иккита) — ҳар бири энг кам иш ҳақининг ўн баробари миқдорида.

Танловга тавсия этилган ижодий ишлар икки нусхада, таҳририят тавсияси билан 10 майга қадар қуйидаги манзилга юборилиши керак: **700129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30 уй.** Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий Фонди. «Йилнинг энг яхши журналисти» танлови ҳайъатига.

Тақдим этилган ишлар 10 июнгача кўриб чиқилади, ғолиблар 27 июнь — Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни эълон қилинади.

Кўклам юмушлари. *Миртемир Қодиров олган сурат.*

«01»

«ТИЛСИЗ ЁВ» КУЛФАТИ

Кимларнингдир бепарволиги, эътиборсизлиги ёхуд хатолари натижасида содир бўлган ёнғинлар натижасида шаҳримиздаги корхона, ташкилотлар, хусусий хонадонлар катта зарар кўраётгани сир эмас. Жумладан, шу йилнинг ўтган даврида шаҳримизда 172 та ёнғин содир бўлиб, унинг асоратлари орқасида 7 киши ҳаётдан кўз юмди, 2 киши оғир тан жароҳати олди. Кўрилган зарар эса 1,5 миллион сўмдан ошиб кетди.

«Тилсиз ёв»га қарши курашда ҳамкорликда иш кўрилсагина кўзланган натижага эришиш мумкин. Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси Ёнғиндан сақлаш бошқармасида ёнғиндан муҳофаза қилиш хизмати, «Сувсоз», «Тошгаз», «Тошэнергоназорат» ташкилотлари, шаҳар ҳудудий, коммунал-фойдаланиш бирлашмаси, ободонлаштириш бошқармаси мутасаддилари ҳамда маҳаллалар оқсоқоллари иштирокидаги йиғилиш ҳам шу долзарб масалага бағишланди.

Унда сўзга чиққан пойтахт ёнғиндан сақлаш бошқармаси бошлиғи Э. Жуманов 1996 йилда бўлиб ўтган ёнғинларнинг сабабларини таҳлил қилиб, уларнинг олдини олиш борасида қилинаётган ишларга тўхталиб ўтди. Ачинарли томони шундаки, кўп ёнғинлар аҳоли турар жойларида содир бўлмоқда. Уларнинг асосий қисми оловдан фойдаланишда эҳтиёткорлик чораларини кўрмаслик, ётиб сигарета чекиш, болаларнинг қаровсиз қолиб гугурт ўйнашлари, носоз электр ва газ асбобларидан фойдаланиш, жойларда чиқиндиларнинг ўз вақтида олиб кетилмаслиги натижасида содир бўлмоқда. Шунингдек, ижара корхоналари, коммунал фойдаланиш бошқармалари раҳбарларининг ўз ишларига совуққонлик билан ёндошишлари, ёнғин хавфсизлиги чораларини кўрмасликлари оқибатида ҳам бахтсиз ҳодисалар юз бермоқда.

Айниқса ёнғинларнинг аянчли асоратлари тўғрисида намойиш этилган видеотасвирлар барча йиғилганларни чуқур ҳаяжонга солди.

Сўзга чиққан «Тошгаз», «Тошэнергоназорат» ва бошқа мутасадди ташкилотлар раҳбарлари ёнғинларнинг олдини олиш борасида оқсоқолларни ҳамкорликка чақиришди. Энг муҳими, маҳаллалар оқсоқоллари дилларида йиғилиб қолган гаплар ҳам анчагина экан, жуда кўп фикр-мулоҳазалар, таклифлар билдирилди, талай масалалар ечими шу жойнинг ўзида ҳал этилди. Йиғилиш давомида телевидение орқали ёнғиннинг олдини олиш масалаларига бағишланган кўрсатувлар ташкил этиш, солиқ инспекцияси билан биргаликда маҳаллаларда бензин сотувчиларни аниқлаб, уларнинг ноқонуний фаолиятига барҳам бериш лозимлиги тўғрисида таклифлар билдирилди.

Йиғилишда Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Атҳам Миржалилов иштирок этди ва сўзга чиқди.

Дамир ИСЛОМОВ.

«Ўзбекистон почтаси» концерни шартнома асосида олий маълумотли, алоқа соҳасида иш тажрибаси бўлган, ёши 35 дан ошмаган, инглиз (ёки француз), ўзбек ва рус тилларини биладиган мутахассисни Халқаро бўлим бошлиғи лавозимига (иш хорижий сафарлар билан боғлиқ), шунингдек амалий иш тажрибаси бўлган тафтишчи-бухгалтерни ишга таклиф қилади. Тошкент шаҳрида пропискаси бўлиши шарт.

Мурожаат учун: Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй (Олой бозори ёнида).

тел: 34-89-41, 33-57-47.

Педиатрия илмий-текшириш институти жамоаси **Салима НАБИЕВАнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-28-95, 33-08-74, 36-57-65. факс: (3712) 33-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ✤ Буюртма Г-0147. ✤ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ✤ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ✤ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ✤ Босмага топшириш вақти 11.30. ✤ 9.060 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.